

SISUKORD

1. Sillamäe Linnavalitsus.....	2
2. Sulev Alajõe	3
3. Ruhnu Vallavalitsus.....	5
4. Keskkonna-amet	6
5. Eestimaa Looduse Fond.....	20
6. Maanteeamet.....	22
7. Muinsus-kaitseamet	23
8. Muhu Vallavalitsus.....	26
9. Saaremaa Vallavalitsus.....	28
10. Merivälja Aedlinna Seltsi ja MTÜ Mähe Selts	30
11. MTÜ Hiiu Tuul.....	39
12. Petromaks Holding OÜ	55
13. Keskkonna-ministeerium.....	55
14. Maaelu-ministeerium.....	62
15. Kaitse-ministeerium.....	64
16. Veeteede Amet	65
17. Kuusalu Vallavalitsus	70
18. Elering	70

Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Rahandusministeeriumi seisukoht
<p>1. Sillamäe Linnavalitsus 06.05.2019</p>	<p>1. Märkida täpina Sillamäe väikesadam (kavandatud Sillamäe linna üldplaneeringuga).</p>	<p>1. Selgitame, et mereala planeeringus on sadamaid käsitletud kehtiva sadamaseaduse tähenduses ja lähtudes sadamaregistri andmetest. Ruumiliselt uusi sadamaid mereplaneeringu eelnõu ei määra. Nõustume, et tegemist on piirkonnale olulise perspektiivse objektiga ja kaalume koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Veeteede ametiga sadamate käsitlemise täpsustamist põhilahenduse koostamise raames.</p> <p><i>Põhilahenduses käsitlust ei muudetud, hetkel on otstarbekaimaks alusallikaks sadamaregister. Mereala planeeringu joonistel ja kaardirakenduses kajastuvad sadamad on olemasolevat olukorda illustreerivad ning ei indikeeri sadamate rajamise tulevikuvõimalusi. Sadamate edaspidist arengut toetavad mereala planeeringu seletuskirjas sätestatud suunised ja tingimused. Planeering teeb ettepaneku ka uue sadamate liigituse juurutamiseks.</i></p>
	<p>2. Täpsustada veeteed: lisada Sillamäe linnast põhja ja ida suunal võimalikud liikumisteed.</p>	<p>2. Planeeringu eelnõus on joonistele kantud peamiste sõidusuundade ja -tiheduse alusel veeliikluse alad ja navigatsiooniteabes määratud laevateed. Sillamäelt lähtub veeliiklusala suunaga põhja ja seejärel suundudes läände. Olemasolevad liiklustihedused põhja ja ida suunal ei ole piisavalt suured, et veeliiklusala määrata. Põhilahenduse koostamise raames kaalutakse perspektiivse liikumistee juurde määramist, täpsustades määramise alused koostöös seotud ametkondadega ja tuginedes piiriülese koostöö tulemustele.</p> <p><i>Põhilahenduses käsitlust ei muudetud. Oleme planeeringuga</i></p>

		<p>seoses tehtava piiriülese koostöö raames püüdnud välja selgitada Venemaa seisukohti meie lähenemistele, kuid paraku pole nad meile tagasisidet andnud. Sellest tulenevalt konkreetse veeliiklusala määramine joonisel pole antud olukorras otstarbekas ega sisuliselt õige. Lähtuvalt koostöö tulemustest on Teie poolt välja toodud perspektiivi kajastatud tekstiliselt.</p> <p>Veeliiklusalade moodustamine toimub Veeteede Ameti poolt vastavalt vajadusele ja seda ei loeta mereplaneeringu muutmiseks. Vastav selgitus on välja toodud põhilahenduse seletuskirjas.</p>
<p>2. Sulev Alajõe Lääne-Eesti investor-konsultant 13.05.2019</p>	<p><i>Eestisse toodava innovatsioonifondi kaudu saab toetada taastuvenergia alaseid uusi lahendusi toovaid investeeringuid. EL poolt liigendatakse päikeseenergia raames nende hulka kuuluvaks ka ujuvpargid. Sellest tekkis idee rajada Eesti esimene suurim pv-park Haapsallu, kus madal meri välistab segava kõrglaine ning võimaldab pontoonidel ujuvaid paneele vajadusel hooldada.</i></p> <p>1. Kas tänases faasis mereala planeering võimaldaks sellisel lahendusel sündida? Kui jah, kas peame ootama planeeringu kehtestamiseni või saab astuda praktilisi samme investoritele pakkumise tegemise näol?</p> <p>2. Seoses avamere kalakasvatustega on Hiiumaa ümber tekkinud erakordselt pingeline olukord, nagu ikka defitsiidi korral. Kas mereala planeering näeb vesiviljeluse kohad ette ka Saaremaa ümber, sh saarest idas ja lõunas?</p>	<p>1. Selgitame, et planeeringu eelnõus ei kajastu päikeseenergia arendamise suunised ja tingimused, samuti ei ole välja toodud sobilikke alasid. Seega eelnõu seda temaatikat ei reguleeri. Oleme valmis põhilahenduse koostamise raames temaatikat kaaluma koostöös ametite ning ekspertidega. Koostöö tulemustest ja võimalikest täiendustest antakse Teile eraldi teada enne kooskõlastamise etappi.</p> <p><i>Põhilahenduse koostamisel kaaluti päikese-energia arenguperspektiive ja leiti, et lähitulevikus ei ole arendused merealal eeldatavasti konkurentsivõimelised. Põhilahenduse seletuskiri toob välja päikeseenergia arendamise võimaliku pika-ajalise arengusuunana.</i></p> <p>2. Mereplaneering ei määra üheselt vesiviljeluse alasid, välja on toodud põhimõtteliselt sobilikud alad vetika- ja karbikasvatuseks, kuid farme võib rajada ka väljapoole sobilikke alasid. Kalakasvatuse osas on planeeringu eelnõu olnud seisukohal, et kuna tegemist on kiirelt areneva valdkonnaga (sh kalakasvatused avameres), siis ei ole alade range määramine mereala planeeringuga otstarbekas.</p>

		<p>Ühelt poolt on see seotud tehnoloogiate kiire arenguga, kuid teiselt poolt ka väheste keskkonna-alaste teadmistega valdkonna arengut piiravatest keskkonnateguritest. Sellest tulenevalt on väga keeruline panna kaardile konkreetsemaid piirkondi ruumiliselt. Uuemate vesiviljelussuundade puhul (karbi- ja vetikakasvatused) on võimalik selleks tegevuseks soodsamad merealad välja tuua. Vesiviljeluse farmide rajamine peab toimuma eelnõus väljatoodud tingimustele ja suunistele tuginedes.</p>
	3. Milline on seisukoht kalakasvatuste rajamise osas Liivi lahte Pärnumaal?	<p>3. Liivi lahel Pärnumaal kehtib Pärnu maakonnaga piirneva ala mereplaneering, mis jääb jõusse ka peale üleriigilise mereplaneeringu kehtestamist. Pärnu maakonna mereplaneeringus ei ole samuti määratud kalakasvatuse arendusalasid, toodud on põhimõtted vesiviljeluse arendamiseks. Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringuga on võimalik tutvuda siit.</p>
	4. Mida peaks vastama Saaremaa läänerannikule kasvatusi rajada soovivatele ettevõtetele?	<p>4. Ettevõtetele soovitame tungivalt tutvuda koostatavas mereala planeeringus määratud suuniste ja tingimustega, samuti väljatoodud esialgse kaasnevate mõjude hinnanguga (mereplaneeringu eskiislahenduses ptk 5.2.). Mereplaneeringuga arvestamine on kohustuslik edaspidi ka hoonestusloa taotluste puhul. Ootame arendajate ettepanekuid ja arvamusi planeeringule võimalikult varajases etapis. Soovitame mereala portaalis liituda melilistiga, et saada kõige operatiivsemalt infot planeeringu koostamisest.</p>

<p>3. Ruhnu Vallavalitsus 15.05.2019</p>	<p>1. Edaspidises mereplaneerimises (ja võimalusel muuta selles osas Saaremaa mereplaneeringut) näha ette, et kohalikul omavalitsusel peab olema õigus meretuulepargi rajamise tingimusi kooskõlastada või jätta kooskõlastamata, kui parki tahetakse rajada kuni 15 km kaugusele omavalitsuse merepiirist. Vastava kooskõlastuse puudumisel ei saa 15 km tsooni meretuuleparki rajada. Alates 15 km-st lähtutaks riiklikust huvist. Vastav õigus tuleb sisse viia seaduse tasandil.</p>	<p>1. Selgitame, et kooskõlastamise üldregulatsioon tuleneb eelkõige haldusmenetluse seadusest, samuti on konkreetsete menetluste puhul kooskõlastamise nõuded toodud vastavat valdkonda reguleerivates seadustes (nt planeerimisseadus, veeseadus, ehitusseadustik, jt). Üleriigilise planeeringuga lahendatavad ülesanded ehk teemad, mida planeeringu koostamisel käsitleda saab, on sätestatud planeerimisseaduse § 14 lõikes 2. Üleriigilise planeeringu koostamine peab olema vastavuses seadustega ja nendest lähtuma, mistõttu ei saa sellega näha ette täiendavaid nõudeid (sh kooskõlastamisele), mida seadused ette ei näe. Vastavate õigusaktide muudatuste algatamine ei ole hetkel päevakorras.</p> <p>Eesti mereala planeering on riigi tasandi strateegiline ruumiline arengudokument, mis väljendab eelkõige riigi huve. Üheks huviks on kindlasti taastuvenergeetikale 20 aasta perspektiivis arenduseelduste loomine.</p> <p>Arvestades eeltoodut, ei ole võimalik Teie ettepanekut sellisel kujul arvesse võtta. Soovitame osaleda avalikul arutelul, kus selgitatakse täpsemalt tuule-energeetika lahenduse kujunemisest ja põhimõtetest.</p>
---	--	--

	<p>2. Mereala planeerimisel arvestada ka Ruhnu põhjatipus Kuunsi rannas ajutise laskeväljaõppe tegevusega, mille mõjud ulatuvad merealale (ajutise laskeväljaõppe ohuala). Laskeväljaõppe läbiviimise ajal on keerulisem tagada mereala ohutus. Palume mereala planeeringu koostamisel võtta arvesse eelpool kirjutatud ja teha koostööd Ruhnu Vallavalitsuse ning Kaitseliidu Saaremaa malevaga.</p>	<p>2. Selgitame, et eelnõus ei kajastu ajutised laskeväljaõppe alad, kuna tegemist on pika-ajalise ruumilise arengudokumendiga. Ettepanekut kaalutakse põhilahenduse koostamise faasis koostöös Kaitseministeeriumiga. Koostöö tulemustest ja võimalikest täiendustest antakse Teile eraldi teada 2019 novembri alguseks, enne ametiasutustega kooskõlastamise etappi.</p> <p><i>Põhilahenduse koostamisel ei peetud ajutiste laskeväljaõppe alade kajastamist otstarbekaks, kuna planeeringu eesmärk ei ole kajastada ajutisi tegevusi vaid pika-ajalisi kasutusviise.</i></p>
<p>4. Keskkonnaamet 21.05.2019.</p>	<p>1. Planeeringu eskiis lk 6 on vastuoluline. Esmalt nimetatakse, et mereala planeering annab maismaa planeerimiseks suuniseid, sh kohaliku omavalitsuse tasandil, kuid järgmisena nimetatakse, et see ei ole planeeringu ülesanne.</p> <p>2. Planeeringu eskiisi lk 8 on viidatud keemilisele reostusele. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et lisaks keemilisele reostusele on meres ka palju muud nn mereprügi, mida rannale uhutakse. Planeeringu eskiisis ei ole käsitletud prügistumist kui üht negatiivset mõjutegurit. Planeeringu eskiisist nähtub, et eeldatakse mere kasutamise intensiivistumist (turism, laevandus jne), sellest tulenevalt teeb Keskkonnaamet ettepaneku käsitleda Eesti mereala planeeringus ka mereprügi teemat.</p> <p>3. Planeeringu eskiisi lk 8 on toodud Eesti mereala pikaajaline tulevikuvision: <i>Eesti mereala on hea keskkonnaseisundiga, mitmekülgse ja tasakaalustatud kasutusega ning sinimajanduse kasvu soosiv.</i> Välja on toodud ka mereala ruumilise arengu põhimõtted.</p>	<p>Tegite mitmeid sisukaid ettepanekuid planeeringulahenduse täiendamiseks. Oleme seisukohal, et mitmed ettepanekud vajavad omavahelist arutelu ja mõlema poole selgitusi. Seega teeme ettepaneku kohtumiseks enne põhilahenduse koostamisega alustamist ja selle korraldamiseks saadame kuupäevad eraldi meiliga.</p> <p><i>Põhilahenduse koostamisel on Keskkonnaametiga tehtud tihedat koostööd. Koostöö tulemusel on planeeringulahendust täiendatud.</i></p>

	<p>Keskkonnaamet leiab, et nende põhimõtete hulgas peaks olema ka punkt, kus on rõhutatud, et merealal läbi viidavad tegevused ei tohi ohustada mere hea keskkonnaseisundi saavutamise eesmärki ning võimalusel peaksid tegevused aitama kaasa mere hea keskkonnaseisundi saavutamisele.</p> <p>4. Planeeringu eskiisi lk 8 „Eesti mereala pikaajalise suundumus“ osas on vastuolu väites, et kalandus ei ole oluline töandja. Edaspidi on kogu dokumendis näidatud vastupidist: lk 14 Siiski on kalandus Eesti rannikualade hajaasustuses ja saartel oluliseks töandjaks ja jääb selleks regiooniti ka edaspidi; lk 17. Kalandus on eesti majanduses oluline ettevõtlusvaldkond ja töandja.</p> <p>5. Planeeringu eskiisi lk 10 märgitakse, et paljude kasutusvaldkondade puhul (kalandus, meretransport, merepääste, reostustõrje, riigipiiri valve, merepõhjas paiknev taristu, mereturism ja rekreatsioon, looduskaitse, merekultuur, riigikaitse, maavarad ja kaadamine) mereplaneering olulisi ruumilisi muutusi ette ei näe. Samas on aga merestrateegia raamdirektiivi tegevuskavas ette nähtud merealadele täiendavate kaitsealade loomine. Kuna Eesti mereala planeeringu eelnõu koostamise käigus on kogutud suur hulk olulisi elurikkusega seotud andmeid, siis teeb Keskkonnaamet ettepaneku võimalusel nende andmete põhjal esitada elurikkuse piirkondade ruumilise käsitlemise. Nimetatud ruumiline lahendus annaks olulise ülevaate sellest, kas mere looduskaitsealadest väärtuslikud alad on juba kaitse alla võetud või tuleks neid lisada ning aluse ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemiseks merel.</p>	
--	--	--

	<p>6. Planeeringu eskiisi lk 11: Mere hea keskkonnaseisundi saavutamiseks ja säilitamiseks on planeeringulahenduse väljatöötamisel arvestatud eeskätt nii riiklikult kui rahvusvaheliselt kaitstavate looduslike alade võrgustikuga (s.h kavandamisel olevate aladega) – neile aladele ei ole ruumiliselt kavandatud uusi kasutusviise, mis võiksid avaldada ebasoodsat mõju keskkonnale. Keskkonnaamet palub rõhutada, et meri on siiski terviksüsteem. Mere hea keskkonnaseisund tuleb tagada ka väljaspool kaitstavaid alasid ja see peaks olema merealade planeeringu üks alusteese. Eeldus, et merekeskkonna hea seisundi tagamiseks piisab vaid kaitstavate alade võrgustikest, ei ole siinkohal asjakohane. Teiseks, mereala planeeringu järgselt kavandatakse kaitstavatele aladele erinevaid tegevusi (nt vetika, karbikasvatused, olemasolevad kaadamisalad, ei välistata maavarade kaevandamist jne). Seega ei ole sõnastus kooskõlas planeeringu sisuga.</p> <p>7. Planeeringu eskiisi lk 11: Lisaks on positiivse sotsiaalkultuurilise ja majandusliku koosmõju saavutamise eesmärgil tuuleenergeetika aladel eelistatud vesiviljeluse arendamine, eelkõige karbikasvatuste rajamine. Keskkonnaamet pöörab tähelepanu sellele, et siinkohal ei ole arvestatud võimalikke koosmõjusid: karbid meelitavad linnud kohale, kuid lindude suremus tuulikute tõttu suureneb. Kas nimetatud soovitus põhineb mõnel konkreetsel uuringul?</p> <p>8. Planeeringu eskiisi lk 16: Ranna- ja harrastuspüük toimub intensiivsemalt rannikulähedastes ning madalama merega piirkondades. Suuniseks võib pidada asjaolu, et püügiintensiivsus ei saa kasvada piiramatult, kuna võib</p>	
--	--	--

	<p>kaasa tuua rannikualal konflikte teiste mere kasutusalaadega. Kui kalapüügi suuniseks jääb selle piiramatu intensiivistumine rannikualadel, siis võib ette näha konflikte ja kalavarude vähenemist. Näitena võib tuua rannapüügi 1990.-ndatel aastatel Matsalu lahes, kus suure püügiintensiivsuse tõttu püüti välja kohalik ahvena populatsioon (L. Pukk et al 2013 https://www.researchgate.net/publication/235955040_Genetic_and_life-history_changes_associated_with_fisheries-induced_population_collapse). Sellist arengut tuleks vältida. Seega teeb Keskkonnaamet ettepaneku sõnastada nimetatud suunis ümber rõhutades, et püügiintensiivsus ei saa kasvada piiramatult.</p>	
	<p>9. Planeeringu eskiisi lk 19 „Ruumiline paigutus“ ja lk 21 „Planeeringulahendus“ on esitatud taotletavad vesiviljelusalad hoonestuslubade põhjal. Keskkonnaamet palub täpsustada, mis liiki vesiviljelusaladeks hoonestuslube on taotletud.</p>	
	<p>10. Planeeringu eskiisi lk 21: Mereala planeering ei määra kalakasvatuseks sobilikke alasid, sest avamere kalakasvatuste tehnoloogia on arengujärgus ja seetõttu oleks alade määratlemine ennatlik. Lk 24: Mereala planeering ei määra vesiviljeluse alasid, mistõttu otsesed majanduslikud mõjud planeeringul valdkonnale puuduvad. Keskkonnaamet on seisukohal, et merealade planeering jätab valdkonna liialt lahtiseks, st mereala planeeringuga justkui ei planeerita midagi. Planeeringus kehtestatakse mõned tingimused, millistes piirkondades ei ole kalakasvatuse rajamine lubatud, kuid tegevuse lubamine/mittelubamine mõnes kindlas kohas selgub alles</p>	

	<p>erinevate taotluste menetlemise faasis. Liialt lahtine määratlus ei võimaldaarendajal aegsasti välistada sobimatuid piirkondi ning perspektiivitud taotlused tõstavad halduskoormust. ...</p> <p>Kokkuvõttes teeb Keskkonnaamet ettepaneku välja pakkuda vähemalt perspektiivsemaid vesiviljelusalasid (analoogselt viidatud Eesti Maaülikooli töös) või keelualasid (<i>no go areas</i>). Kui siiski ei lisata merealade planeeringusse uuringuga leitud sobivaid kalakasvanduse alasid, siis oleks mõistlik lisada soovitusena, millisest sügavust alates on soovitav sumbakalakasvandusi rajada.</p> <p>11. Planeeringu eskiisi lk 21-22 on toodud kalakasvatuse suunised ja tingimused. Keskkonnaamet on seisukohal, et kalakasvatuste rajamise suuniseid ja tingimusi võiks täiendada järgmiselt: (1) kasutada tuleb optimeeritud söötasid ja söötmist. (2) Kasutada söötasid, kus on suurendatud söödas oleva fosfori omastamist. (3) Kasvanduses kasutatava sööda valimisel tuleb eelistada sööta, mis on valmistatud Läänemere piirkonnas valmistatud toorainest. (4) Kalakasvatuse puhul tuleb kasutada toitainete eemaldamise kompensatsioonimeetmeid (majanduslikult vähemväärtusliku kala väljapüük, vetika ja karbikasvatuse ja/või sette eemalduse tehnoloogiaga sumpasid). (5) Kalakasvatuste rajamiseks eelistatakse sügavamaid ja avatumaid merealasid.</p> <p>Keskkonnaamet rõhutab siinkohal, et leevendusmeetmeid on vajalik kaalutleda väga põhjalikult. Vähem väärtuslik kala võib olla lindudele toiduks ehk siis halvendatakse rändlindude toitumistingimusi. Võib tekkida kumulatiivne</p>	
--	--	--

	<p>mõju, kus ühest otsast rajatakse kalakasvatuse ja halvendamise sellega veekvaliteeti (sogane vesi jmt) ning teiselt poolt püütakse lindude toitu merest välja ehk siis halvendatakse lindude olukorda.</p> <p>Keskkonnaamet on seisukohal, et leevendusmeetmete kehtestamisel on esmatähtis vaadata Läänemerd kui tervikut. Keskkonnaamet teeb ettepaneku, et mereplaneeringu tingimus peaks olema järgmine: vaatamata asukohale (sügavusele, piirkonnale) ja tegevusele (kalakasvatus, karbikasvatus, vetikakasvatus) ei kaasne tegevusega merekeskkonna seisundi halvenemine vaid püüeldakse hea seisundi saavutamise suunas, st tegevust planeerides otsitakse lahendusi, kuidas reostust merre mitte lasta või kuidas see sealt kätte saada. Planeeringu eskiis lk 50: Ka väljaspool kaitstavate alade võrgustikku lähtutakse mereala kasutusel põhimõttest, et tuleb säilitada ökosüsteemi hea seisund ja toimimine ning seeläbi tagada ökosüsteemiteenuste jätkusuutlikkus. Selline eesmärk peaks olema kõikide valdkondade ülene.</p> <p>Eesti mereala planeeringu vesiviljeluse planeerimise osas peab silmas pidama, et mere hea keskkonnaseisund ei tohi olla ohustatud ning tegevused peaksid aitama kaasa mere hea keskkonnaseisundi saavutamisele.</p>	
	<p>12. Planeeringu eskiisi lk 21-22 käsitleb suuniseid ja tingimusi, mis merealplaneering kehtestab kalakasvatustele ning vetika- ja karbikasvatustele. Juba välja toodud tingimuste juures (kalakasvatuse p 6 ning vetika- ja karbikasvatuse p 5) võiks lisada ka selle, et hinnata tuleb mõju (sh lähedal asuvatele) kaitstavatele</p>	

	<p>loodusobjektidele, kui neid peaks olema.</p> <p>13. Planeeringu eskiisi lk 23 on toodud, et ei välistata karbi- ja vetikakasvatuste loomist ka kaitstavatele loodusaladele. Millel põhineb see, et kalakasvatust kaitsealadele ei lubata, aga karbi/vetikakasvatust küll. Kas karbi- ja vetikakasvatusel võib olla negatiivseid mõjusid linnustikule? Keskkonnaamet teeb ettepaneku antud teema rohkem lahti seletada, et ei tekiks arusaamatusi, miks mingit sorti vesiviljelust on kaitsealal lubatud aga teist sorti mitte. Eelkõige võiks rõhutada, et tegevus ei tohiks seada ohtu merekeskkonna hea seisundi saavutamist ning kaitseala kaitse eesmärke.</p> <p>14. Planeeringu eskiisi lk 23 on toodud vesiviljelusega kaasnevad mõjud looduskeskkonnale. Keskkonnaamet märgib, et Läänemere avaosas on küllalt sagedase sinivetika õitsengud. Keskkonnaamet teeb ettepaneku lk 21 toodud tingimuses käsitleda sinivetikate õitsengutega seotud temaatikat: Analüüsida kuidas piirkonnas kalakasvandused võivad suurendada sinivetikate õitsenguid ning kuidas mõjutavad sinivetikate õitsengud piirkonnas kalakasvandust ennast.</p> <p>15. Planeeringu eskiisi lk 23: Kuna võimalike vesiviljelusalade pindala on siiski väga väike (ühele farmile ca 1 ha) ei ole tegemist olulise mõjuteguriga. Keskkonnaamet rõhutab, et hoonestusloa taotluste alusel, millega Keskkonnaamet on senine kokku puutunud, on kogu koormatava ala suurus hinnatud ühel farmil keskmiselt 300 ha. Kui arvestada ka ainult sumpade alust pinda, siis ühel farmil on 16 sumpa, millest iga sumba</p>	
--	---	--

	<p>pindala on 1146 m², siis saame tugevalt mõjutatavaks alaks 1,83 ha. Seega eeldatav mõjutatav keskkond on oluliselt suurem, kui eskiislahenduses on kirjeldatud.</p>	
	<p>16. Planeeringu eskiisis on mitmel pool nimetatud KMH-d: lk 21 Loamenetluse/KMH tasandil vesiviljelusrajatiste asukohtade ja tehnoloogilise lahenduse otsustamisel tuleb ..., lk 22 Loamenetluse/KMH tasandil vesiviljelusrajatiste asukohtade ja tehnoloogilise lahenduse otsustamisel tuleb ..., lk 40 Loamenetluse/KMH tasandil tuulikute asukohtade ja tehnoloogilise lahenduse otsustamisel tuleb ... jne. Keskkonnaamet palub planeeringus täpsustada, kas mõeldud on, et edaspidi oleks vesiviljelusrajatiste jmt kavandamisel KMH kohustuslik keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 1 p 34 järgi või mitte</p>	
	<p>17. Planeeringu eskiisis on nimetatud koostööd Keskkonnaametiga: lk 22 f. vesiviljelusrajatise kattumisel kaadamisalaga täpsustada koostoimimine koostöös Keskkonnaametiga, lk 22 4. Karbi- ja vetikakasvatuse kavandamisel looduskaitsealistele objektidele täpsustatakse koostoimimine koos Keskkonnaametiga, lk 23 Kaitstavatel aladel vesiviljeluse arendamise puhul tuleb aga eeskätt lähtuda kaitseala kaitse-eesmärkidest ja seal kehtivast seadusandlusest ning seetõttu seab planeering nõude täpsustada mõju koostöös Keskkonnaametiga. Keskkonnaamet palub planeeringu põhilahenduses konkretiseerida, mida konkreetsemalt on mõeldud koostöö all.</p>	

	<p>18. Planeeringu eskiisi lk 24: Vesiviljeluseks sobivad alad merel ei takista üldjuhul muude majandusvaldkondade tegevusi, kuid majandustegevust võivad pärssida looduskaitsealadel kalakasvatustele rakenduvad piirangud ja täiendavad keskkonnanõuded. Keskkonnaamet pöörab tähelepanu vasturääkivusele: kaitsealadel ei saa rakendada kalakasvatusele täiendavaid tingimusi, sest eskiislahenduses rõhutati muuhulgas, et kaitstavatele aladele kalakasvatuse planeeringuga ei lubata.</p>	
	<p>19. Planeeringu eskiisi lk 24 on analüüsitud muuhulgas ka sadamatega seotud asjaolusid ning tuuakse välja, et soodustatakse ka uute väikesadamate rajamist. Kas on analüüsitud ka seda, et kas olemasoleva võrgustik juba ei kata vajadust ära või millised piirkonnad üldjoontes on veel väikesadamate rajamiseks sobilikud?</p>	
	<p>20. Planeeringu eskiisi lk 30 on toodud sadamate soovituslik funktsionaalne liigitus. Keskkonnaamet pöörab tähelepanu sellele, et paljud sadamad täidavad samaaegselt mitmeid funktsioone, sellest tulenevalt võib tekkida raskusi sadama liigitamises (väikesadam ja kalasadam – enamik väikesadamad kasutusel ka kalapüügi teenindamiseks).</p>	
	<p>21. Planeeringu eskiisi lk 32 on toodud, et mereplaneering määrab kaupade laadimisega seonduva riigipiiri kontrolli teostamiseks <i>Ship to Ship</i> ehk STS-alad. Keskkonnaamet teeb ettepaneku, et planeering peaks määratlema ka selle, et nendel <i>Ship to Ship</i> aladel võib toimuda muuhulgas ka merel kaupade lastimine ja lossimine. Vastasel juhul võib tekkida arvamus, et merel kaupade lastimine ja lossimine on lubatud igal pool.</p>	

	<p>22. Planeeringu eskiisi lk 46 suunis: Avalikult kasutatavad ranna-alad ja supluskohad, purje- ja veemotospordikohad ning avalikud juurdepääsud merele ning olulistele puhkealadele ja –kohtadele määratakse kohalikul tasandil, rannapõhised tegevused üldplaneeringus. Tegelikuses on kahesusväärselt suurenemas rannakülades olukord, kus eraomanik takistab isegi jalgsi ja jalgratastega juurdepääsuvõimaluse merele. Seega on Keskkonnaamet seisukohal, et peaks säilitama võimalusel ajaloolisi juurdepääsuteid, eriti endistes lautri- ja sadamakohtades. Hea lähenemine oleks soovitada kohalikes planeeringutes arvestada iga küla jaoks reaalne jalgsi merelepääsu koht.</p>	
	<p>23. Planeeringu eskiisi lk 47: Mereala planeering ei näe mereturismi ja rekreatsiooni osas ette senisest oluliselt erinevat mere ruumilist kasutamist, mistõttu ei too planeeringu rakendamine kaasa ka täiendavat mõju looduskeskkonnale. Keskkonnaamet näeb siinkohal vasturääkivust. Planeeringu eskiisis on muuhulgas märgitud et: Merega seotud puhke- ja sporditegevuste (nt surf, SUP, meresõudmine jne) arengu soodustamine selleks sobilikes kohtades ja veemotospordi harrastamine ei tohi ohustada looduskaitsete eesmärkide saavutamist. Teada on, et nt lohesurf võib mõjutada rändlinde ja ka pesitsevaid linde. Samuti aktiivne jeti sport. Keskkonnaamet teeb ettepaneku, et mereala planeering võiks panna paika põhimõtted või üldtingimused või määratlema ära alad, kus on soovitatav lohesurfi või jetispordiga tegeleda ja kus mitte.</p>	
	<p>24. Planeeringu eskiisi lk 50 joonisel „Natura 2000 võrgustiku ja loodusdirektiivi elupaigatüüpide levik“ eskiisi kaardil ei ole toodud Paljassaare linnuala piire</p>	

	<p>(interaktiivses kaardis on selle piirid peale kantud).</p> <p>25. Planeeringu eskiisi maakondade sotsiaal-kultuuriliste vääruste kaartidel palub Keskkonnaamet kaaluda rahvusparkide külade osa tervenisti kultuuriväärusliku alana tähistamist. Rahvuspargi rannikuala pool-looduslikud ja kultuurmaastikud on olulised kultuuripärandi kaitse seisukohast. Praeguse jaotuse kaalutlus ei ole arusaadav.</p> <p>26. Planeeringu eskiisi lk 54 pole käsitletud traditsioonilise rannakalanduse ja merekultuuri väärtuseid Lahemaa rahvuspargi Mere piiranguvööndis. Muinsuskaitsealused väärtused on planeeringus küll eraldi kaardiliselt välja toodud, looduskaitsealuseid mitte. Lahemaa rahvuspargis ja selle Mere piiranguvööndis on traditsiooniline merekultuur ja rannakalandus kaitse all. Kaitseväärtused on määratletud Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskavas 2016-2025 ning täpsustamisel teostatava Lahemaa rahvuspargi traditsioonilise rannakalanduse uuringuga. See puudutab kaardiliselt eelkõige riikliku kaitse all olevat Lahemaa rahvuspargi Mere piiranguvööndit ja rannakülade vööndeid, aga ka teiste mereliste rahvusparkide piiranguvööndeid. Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskavas on täpsustatud Lahemaa rahvuspargi laevaehitus (sel alal on ehitatud ligi 50 alust), merendusõpe, traditsiooniline rannakalandus, paadiehitus jm. Kindlasti ei hõlma merekultuur ainult surfikultuuri. Lahemaa rahvuspark kaitseb eelkõige traditsioonidel põhinevat merekultuuri ja traditsioonilist rannakalandust. Selle peaks planeeringus kindlasti kirjeldama ja ka kaardiliselt ära märkima. Lahemaa rahvuspargi</p>	
--	--	--

	<p>traditsioonilise rannakalanduse alusuuring on käimas ja tulemused tuleb integreerida mereplaneeringusse.</p>	
	<p>27. Planeeringu eskiisi lk 64: Maardla kattumisel looduskaitsealaga tuleb arvestada loodusväärtuste kaitseks seatud tingimustega, kuid uute kaitsealuste objektide puhul tuleb maardla kasutamisele looduskaitselisi piiranguid seades hinnata ka piirangutest tulenevat sotsiaalmajanduslikku mõju. Keskkonnaamet palub täpsustada, miks on uute maardlate rajamine kaitsealadele lubatud, kuid näiteks kalakasvatuste rajamine mitte. Keskkonnaameti ettepanek on keelata maavarade kaevandamine merelistel kaitstavatel aladel, samamoodi nagu ei lubata kalakasvatust.</p>	
	<p>28. Planeeringu eskiisi lk 66 joonisel on kaadamisalad rohkem näidatud kui eskiislahenduse kaardirakenduses. Kas kaardirakendusel on näidatud vaid suurimad kaadamisalad või kaitsealadelt välja jäävad alad või hetkel kasutuses olevad alad? Keskkonnaamet palub pöörata tähelepanu sellele, et osad lk 66 joonisel toodud kaadamisalad ei ole enam kasutuses (Heltermaa, Rukkirahu, Pärnu lahe, Paldiski, Naissaare, Väike-Pakri, Allirahu). Selguse mõttes peaks kaardil määrama eraldi näiteks endised ja praegused kaadamisalad, või siis legendis märkima, et märgitud on alad, kus teadaolevalt on kunagi kaadatud, mis ei tähenda seda, et tegu on kasutuses olevate kaadamisaladega. Keskkonnaameti teeb ettepaneku, et planeering peaks nägema tulevikku ning kajastama olemasolevaid kaadamisalad ning pakkuma välja potentsiaalseid kohti lähtudes sadamate/maakondade vajadustest. Eskiislahenduses võiksid olla välja pakutud ka</p>	

	<p>väiksemad kaadamisalad iga merega piirneva maakonna/suurema sadama kohta (kasvõi ettepanekuna), mida saaks võimaliku alana arvestada. Praegusel kujul ei ole planeering maakonna mastaabis kasutatav, samuti tühistatud kaadamisalade kajastamine võib jätta sadamate majandajatele valed ootused. Lisaks sellele on kaardirakenduses märgistatud kaadamisaladid raske tuvastada, kuna märgistusvärv on raskesti nähtav (helesinisel taustal roheline märgistus).</p>	
	<p>29. Planeeringu eskiisi lk 66 on toodud, et üldpõhimõttena tuleb vältida kaadamist ökoloogiliselt tundlikul perioodil (nt kalade kudeajal jm), kui see on tehnilis-majanduslikult võimalik. Keskkonnaamet pöörab tähelepanu sellele, et mitmed kaadamiskohad asuvad kaitstavatel aladel või nende vahetusläheduses ehk siis arvestada tuleks ka kaitsealade kaitse-eesmärke, sh seada tingimusi linnustikust lähtuvalt (mitte ainult kalad).</p>	
	<p>30. Planeeringu eskiisi lk 69 joonisel on toodud looduskaitsealad. Looduskaitseala mõiste kasutamine on ebatäpne, kuna looduskaitsealana on märgitud erinevaid kaitstavaid loodusobjekte (nt hoiuala), mis kõik ei ole looduskaitsealad.</p>	
	<p>31. Planeeringu eskiisi lk 51 ja 59: Uute arenduste kavandamiseks tehtud loodusväärtuste uuringute tulemusi arvestades lähtutakse põhimõttest, et kui analoogseid loodusväärtuste kaitse eesmärke on võimalik saavutada ka merealal, kus puuduvad alternatiivsed huvid (nt riigikaitsealad, energiapuudusega seotud või majandushuvid), siis arenduste kavandamist ja elluviimist</p>	

	<p>ei piirata. Selline väljendus on ebaselge. Võiks täpsustada.</p> <p>32. Eesti mereala planeeringus võiks olemasoleva olukorra juures välja tuua/kaardistada ka suuremad merd mõjutavad objektid (nt Väina tamm jms).</p> <p>33. Käesoleval hetkel on Eesti merealade planeeringu eskiisi põhirõhk eelkõige meretuulikutele sobilike asukohtade leidmisel. Keskkonnaamet teeb ettepaneku käsitleda suurema põhjalikkusega ka teisi aspekt. Täiendada peaks eriti järgmiseid valdkondi: kaadamisalad, veespordi harrastusalad, kalakasvatuste alad, kalade kudealad.</p>	
--	---	--

<p>5. Eestimaa Looduse Fond 22.05.2019</p>	<p>Eestimaa Looduse Fond tutvus avalikustatud mereplaneeringu eskiislahendusega ja tunnustab üldiselt tehtud tööd. Peame väga positiivseks, et merekeskkonna hea seisundi saavutamine on seatud meeplaneerimise eesmärgiks. Siiski vajavad mõned asjad võrreldes praeguse eskiisiga olulist parandamist.</p> <p>Kõige suurem puudujääk eskiisis on seotud kaitstavate loodusobjektide käsitlemisega. Nimelt ütleb alapeatükk 5.8.3 „Planeeringulahendus” teine lause „Täiendavaid kaitstavaid loodusobjekte mereala planeeringuga ei kavandata.”</p> <p>Tegemist on äärmiselt ebaõnnestunud lausega, mis kontekstist väljarebituna võiks suisa tähendada, et uued merekaitsealad soovitakse planeeringuga välistada. Samas alapeatükis hiljem kirjeldatu küll nii ekstreemset tõlgendust ei toeta, aga õnnestunuks ei saa antud peatükki lugeda sellegipoolest.</p> <p>Eesti merestrategie meetmekava, mis on kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 2017. aastal, näeb selgelt ette vajadust täiendada merel paiknevate kaitsealade võrgustikku, sealhulgas luua merekaitsealade võrgustik majandusvööndis.</p> <p>Eestimaa Looduse Fond on esitanud mitmeid ettepanekuid kaitstavate loodusobjektide määratlemiseks merel. Mereplaneeringu algetapil välja pandud ideekorje rakendusse esitas ELF mitu võimalikku merekaitseala, sealhulgas kaks majandusvööndis. Tulenevalt rakenduse</p>	<p>Selgitame, et üleriigilise planeeringu merealade teemaplaneeringu ülesannete hulka vastavalt planeerimisseaduse (PlanS) §14 lg 2 ei kuulu Eesti merekaitsealade võrgustiku väljaarendamine. Mereplaneeringu ülesanneteks PlanS kohaselt on merekeskkonna kaitseks vajalike meetmete määratlemine ning kaitsealade ja nende kasutustingimustega arvestamine. Teisalt oleme Teiega nõus, et antud teema vajab Eesti mereala planeeringu eesmärgist tulenevalt täpsustamist ja ettepanekut kaalutakse põhilahenduse koostamise raames. Juhime Teie tähelepanu muuhulgas asjaolule, et lisaks PlanS regulatsioonis toodule ei kuulu merekaitsealade moodustamisega seotud tegevused Rahandusministeeriumi pädevusse, vaid vastav sisend peab tulema Keskkonnaministeeriumilt. Meile ei ole käesolevaks hetkeks taolisi konkreetseid ettepanekuid Keskkonnaministeeriumilt laekunud. Mereala planeeringu eelnõule ja mõjude hindamise aruande eelnõule esitatud ettepanekute kirjas on Keskkonnaministeerium merekaitsealade teema olulisust rõhutatud. Sisendinfo merekaitsealade teema täiendamiseks võib mõjutada oluliselt teisi planeeringus käsitletavaid valdkondi, mistõttu tuleb põhilahenduse käigus koostöös ametkondade ja ekspertidega erinevaid lahendusi kaaluda ning leida tasakaalustatud lahendus. Põhilahenduse koostamise etapis läbi viidud koostöö tulemustest ja võimalikest täiendustest antakse Teile eraldi teada enne kooskõlastamise etappi.</p>
---	--	--

	<p>iseloomust esitati need „idee” ehk punktobjektina. Kui planeerijal ei ole hetkel piisavat teavet täiendavate merekaitsealade kandmiseks planeeringu eskiisile pindalaliste objektidena, ei saa see olla piisav põhjus kogu teema täielikuks ignoreerimiseks; vastasel juhul tekib küsimus, miks üldse selline ideekorje rakendus üles pandi, mis halvemal juhul jätab mulje kaasamise mängimisest. Loodame, et nii see siiski mõeldud pole.</p> <p>Tulenevalt eelöeldust peab Eestimaa Looduse Fond vajalikuks, et planeeringulahendus kajastaks vajadust Eesti merekaitsealade (merel paiknevate kaitse- ja hoiualade) võrgustiku välja arendamiseks. Kui piisavat teavet objektide kaardistamiseks ei ole, tuleb tulevaste merekaitsealade orienteeruvad asukohad märkida kas punktobjektide või „pilvena” (analoogiliselt üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ lahendustega rohevõrgustiku osas) koos selgitusega, et pakutavad asukohad on esialgsed ja täpsustuvad kaitse alla võtmise menetluse käigus.</p> <p>Merekaitsealade võrgustiku väljaarendamise ettepanekute kajastamine planeeringulahenduses on hädavajalik, et planeering saaks tõeliselt panustada merekeskkonna hea seisundi saavutamisse.</p>	<p><i>Põhilahenduse koostamisel ei selgunud lõplikke seisukohti avamere kaitsealade osas. Keskkonnaministeeriumi andmetel on plaanitud 2020. a lõpuks lõpule viia potentsiaalseid kaitstavaid loodusväärtusi väljaselgitav uuring. Ettepanek kaitsealade loomiseks tehakse eeldatavalt 2021. a alguses. Kaitsealade moodustamine toimub mereala planeeringust eraldiseisva protsessina.</i></p>
--	--	---

<p>6. Maanteeamet 22.05.2019</p>	<p>Palume avalikustamisel oleva Eesti mereala planeeringu eelnõu seletuskirja peatükis 5.13 selgemalt täpsustada asjaolu miks jäetakse käesoleva riigi tasandil koostatava planeeringuga Suure väina püsiühenduse lahendus merealal planeerimata ning eraldiseisvate riigi tasandi planeeringute lahendada olukorras, kus maismaa osas on püsiühenduse trassid maakonnaplaneeringutes kavandatud.</p>	<p>Selgitame, et tegemist on mahuka rajatisega, mille elluviimisega kaasneb eeldatavalt oluline mõju elu- ja looduskeskkonnale. Avaldub mõju sõltub suures ulatuses püsiühenduse konkreetsest objektist (sild või tunnel) ja paiknemise täpsemast lahendusest (konkreetne asukoht jmt). Mereala planeeringu fookus on strateegiline ja üldine, seetõttu üleriigilise mereala planeeringu eelnõus sisaldubki eraldi peatükk taolist tüüpi arenduste kavandamise kohta. Püsiühenduse mastaabiga arendusprojekt vajab põhjalikku sisulist käsitlust, konkreetseid asukohapõhiseid uuringuid koos teostatavuse ja tasuvuse analüüsiga. Oluline on ka avalik planeerimisprotsess ühiskondliku kokkuleppeni jõudmiseks. Püsiühenduse rajamiseks sobilik planeerimisinstrument on riigi vastava huvi väljendamisel PlanS §27 sätestatud eriplaneering, mis võimaldab tõhusalt läbi viia nii asukoha valikut, kui ka liikuda edasi objekti rajamise aluseks oleva detailse lahenduse koostamiseni. Eelpool toodud põhimõtetele on kooskõlas ka valitsusparteide koalitsioonilepingu alusel koostatud Vabariigi Valitsuse järgmine tegevusprogramm, mille p 14.15 „<i>Algatame riikliku eriplaneeringu Saaremaa silla rajamise võimaluste kaardistamiseks, küsides seejuures kohaliku kogukonna arvamust</i>“, on juba konkreetsete jätkutegevustega sisustatud. Tegevusprogramm sätestab, et oktoobriks 2019 tuleb läbi viia kohaliku kogukonna arvamusküsitlus, tutvustada selle tulemusi ning Vabariigi Valitsusel riigi eriplaneeringu protsessi algatamise üle otsustada.</p>
---	---	---

<p>7. Muinsuskaitseamet 23.05.2019.</p>	<p>Muinsuskaitset on käsitletud peamiselt mereturismi, rekreatsiooni ja merekultuuri teemade juures. Selline lähenemine on ebapiisav ja ei võimalda muinsuskaitse valdkonda käsitleda terviklikult ning süsteemselt. Eelnevalt nimetatud valdkondade tegevuste suunised on käsitletavad üldisemate juhtnööridena, samas muinsuskaitse tingimuste järgimine on kohustuslik. Planeeringu selguse huvides on vajalik muinsuskaitset käsitleda eraldi sarnaselt näiteks looduskaitse või riigikaitsega.</p>	<p>Selgitame, et muinsuskaitse on planeeringu eelnõus esitatud merekultuuri peatüki alapeatükina 5.9.2. Nõustume, et peaksime muinsuskaitset käsitlema merekultuurist eraldi ja seega põhilahenduse koostamisel tõstame muinsuskaitse teema eraldi peatükiks, et kaasnevate mõjude kirjeldus tuleks paremini välja sarnaselt näiteks looduskaitse ja riigikaitsega.</p> <p><i>Põhilahenduses on kultuurimälestisi kajastatud eraldi peatükis.</i></p>
	<p>1. Kalandus. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt (sh traalpäügiga kaasnevaid mõjusid). Eraldi tuleb välja tuua, et veetalustel mälestistel on traalimine keelatud.</p>	<p>1. Tegite ettepaneku eraldi välja tuua, et veetalustel mälestistel on traalimine keelatud. Selgitame, et traalimise keeld on juba välja toodud merekultuuri planeeringulahenduse peatükis 5.9.3. Eelnõu struktuuri koostamisel peeti oluliseks, et koostatav dokument oleks võimalikult hästi haaratav ja konkreetne. Seetõttu on iga valdkonnaga seotud tingimused ja suunised toodud eelkõige konkreetse valdkonna peatükis. Meie eesmärgiks on erinevate merekasutuse valdkondade koostoime tagamine ja seega on oluliseks peetud, et planeeringu kasutaja ja huviline tutvuks planeeringuga tervikuna mitte teemasid üksikshaaval kontekstist välja võttes.</p>
	<p>2. Vesiviljelus. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.</p>	<p>Planeeringu põhilahenduse ja mõjude hindamise aruande koostamise raames analüüsitakse detailsemalt majandusvaldkondadele avalduvaid mõjusid, nt tuuleenergeetika aladest tulenevat mõju ja koosmõjusid teiste valdkondadega (sh kultuuripärandile).</p>
	<p>3. Meretransport. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt (sh süvendamise, ankurdamise ja laevaliiklusega kaasnevad mõjud).</p>	<p><i>Põhilahendusega paralleelselt koostatud mõjude hindamise aruanne käsitleb planeeringulahenduse elluviimisega</i></p>

	<p>4. Merepääste, reostustõrje ja riigipiiri valve. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt (sh keskkonnaohtlike ajalooliste vrakkidega kaasnevad mõjud).</p> <p>5. Energiatootmine. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.</p> <p>6. Merepõhjas paiknev taristu. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt (sh käsitleda kaablite kaitsevöönditega kaasnevaid piiranguid).</p> <p>7. Mereturism ja rekreatsioon. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.</p> <p>8. Kaitstavad loodusobjektid. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.</p> <p>9. Tuleb eraldi peatükis käsitleda kultuuripärandit muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.</p> <p>10. Riigikaitse. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.</p>	<p><i>kaasnevaid mõjusid.</i></p>
--	---	-----------------------------------

	11. Maavarad. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.	
	12. Kaadamine. Tuleb eraldi lisada kaasnevate mõjude kirjeldus kultuuripärandile. muinsuskaitseadusest ja asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest lähtuvalt.	
	13. Täiendada mõistete peatükki järgnevate mõistetega: merekultuur, kultuuripärand, kultuurimälestis.	<p>Selgitame, et mõistete peatükki on kogutud need mõisted, mida ei ole valdkondlikes regulatsioonides käsitletud. 2019. aastast jõustunud muinsuskaitseaduses on nii mälestise kui ka ainelise ja vaimse kultuuripärandi mõisted defineeritud ja planeering kasutab õigusaktiga sätestatud mõisted. Seega pole otstarbekas neid mereplaneeringus eraldi avada. Arvestame Teie poolt viidatud merekultuuri mõiste lisamise vajadusega põhilahenduse koostamisel, kuid palume selle sisustamiseks Teie sisendit hiljemalt augusti lõpuks.</p> <p><i>Põhilahenduses on merekultuur lisatud mõistete peatükki.</i></p>

<p>8. Muhu Vallavalitsus 13.05.2019</p>	<p>1. Mereala planeeringu eskiislahenduse kaardil on toodud sadamate võrgustik. Palume lisada loetellu väikesadamate hulka ka Lalli külas asuva Lalli sadama. Tegemist on hetkel sadamaregistrisse kandmata väikesadamaga. Lalli sadam on oluline, kuna selle kaudu toimub üks võimalikest mereühendustest Muhu saare ja Kesselaiu vahel.</p>	<p>1. Selgitame, et mereala planeeringus on sadamaid käsitletud kehtiva sadamaseaduse tähenduses ja lähtudes sadamaregistri andmetest. Tegemist on olemasolevat olukorda illustreeriva käsitlusega ja ruumiliselt uusi sadamaid mereplaneeringu eelnõu ei määra. Nõustume, et tegemist on piirkonnale olulise objektiga ja kaalume koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Veeteede ametiga sadamate käsitluse täpsustamist planeeringu põhilahenduse koostamise raames 2019 teisel poolaastal.</p> <p><i>Põhilahenduses käsitlust ei muudetud, hetkel on otstarbekaimaks alusallikaks sadamaregister. Mereala planeeringu joonistel ja kaardirakenduses kajastuvad sadamad on olemasolevat olukorda illustreerivad ning ei indikeeri sadamate rajamise tulevikuvõimalusi. Sadamate edaspidist arengut toetavad mereala planeeringu seletuskirjas sätestatud suunised ja tingimused. Planeering teeb ettepaneku ka uue sadamate liigituse juurutamiseks.</i></p>
	<p>2. Mereala planeeringu eskiislahenduse seletuskirja peatükis 5.10.02 oleval skeemil on toodud olemasolevad ja perspektiivsed riigikaitse eripiirkonnad ning lasketiiru ohualad. Üks lasketiir on näidatud ka Muhu valda, Koguva külasse. Juhime tähelepanu, et tegemist ei ole lasketiiruga relvaseaduse mõistes ning vastava nimetuse kasutamine on eksitav. Koguvast asub Kaitseliidu poolt kasutatav ajutine laskeväljaõppe ala, mida kasutatakse endisel ja praegusel karjäärilal pikamaa laskedistantsilt laskmiseks.</p>	<p>2. Tegemist ei ole lasketiiruga relvaseaduse mõistes ning vastava nimetuse kasutamine on eksitav. Koguvast asub Kaitseliidu poolt kasutatav ajutine laskeväljaõppe ala, mida kasutatakse endisel ja praegusel karjäärilal pikamaa laskedistantsilt laskmiseks. Täname tähelepaneku eest ja korrigeerime käsitlust. Siinkohal on oluline teavitada, et eelnõus ei kajastu ajutised laskeväljaõppe alad, kuna tegemist on pika-ajalise ruumilise arengudokumendiga. Seetõttu praeguse lähenemise kohaselt tuleks Koguva lasketiiru ohuala lahendusest välja võtta. Ruhnu vald on teinud ettepaneku arvestada Kuunsi rannas ajutise laskeväljaõppe tegevusega. Ettepanekut kaalutakse koos</p>

		<p>Koguva küla lasketiiruga planeeringu põhilahenduse koostamise faasis koostöös Kaitseministeeriumiga.</p> <p>Põhilahenduse koostamise faasis läbi viidud koostöö tulemustest ja võimalikest täiendustest antakse Teile eraldi teada enne planeeringu ametiasutustega kooskõlastamise etappi.</p> <p><i>Põhilahenduse koostamise käigus jäädi seisukohale, et planeering pika-ajalise strateegilise arengudokumendina ei kajasta ajutise kasutusega alasid. Koguva lasketiir on lahendusest eemaldatud.</i></p>
	<p>3. Mereala planeeringu eskiislahenduse seletuskirja peatükis 5.13 räägitakse muuhulgas võimalikust kavandatavast Saaremaa püsiühendusest. Juhime tähelepanu, et antud juhul oleks korrektne kasutada nimetust Suure väina püsiühendus, kuna ühendus loodaks eelkõige mandri ja Muhu saare, mitte Saaremaa vahel. Nimetust „Suure väina püsiühendus“ on kasutatud nii Saare kui Lääne maakondade maakonnaplaneeringutes.</p>	<p>3. Täname tähelepaneku eest ja korrigeerime dokumenti vastavalt.</p>

<p>9. Saaremaa Vallavalitsus 23.05.2019</p>	<p>1. Tuuleparkide planeerimisel arvestada Saaremaale tekkiva visuaalse häiringu, võimaliku stressi ja negatiivse arvamuse tekkimist. Ettepanek on, et tekkiva tuulepargi käibest näiteks 10% suunata kohaliku (Saaremaa) avaliku ruumi arengusse. Nii nagu linnaruumis ehitades peab panustama tervikliku ruumi tekkimiseks avalikku ruumi (haljastus, kergliiklusteed jms) nii peaks ka elektritootjaid kohustama mingis osas panustama kogukonda.</p>	<p>1. Selgitame, et planeeringuga seatavad tingimused peavad olema kooskõlas planeeringu ülesannetega. Üleriigilise planeeringuga lahendatavad ülesanded ehk teemad, mida planeeringu koostamisel käsitleda saab, on sätestatud planeerimisseaduse § 14 lõikes 2 ning sellega ei saa näha ette otseseid nõudeid tuuleenergeetika tootmisest saadava tulu suunamiseks ja kasutamiseks. Lisaks tuleb arvestada, et tegemist on merealal, mitte konkreetse kohaliku omavalitsuse territooriumil toimuva tegevusega, mille suunamise võimalused ja vahendid on erinevad. Seega ei ole võimalik Teie ettepanekut sellisel kujul arvesse võtta. Anname teada, et Rahandusministeeriumil koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi ja Riigikantseleiga on ette valmistamisel arendustest tuleneva kohaliku rahalise kasu uuring.</p>
	<p>2. Teeme ettepaneku käsitleda merealade planeeringus ja mõjude hindamises põhjalikumalt kalakasvatust. Määratleda võimalikud asukohad sumpade rajamiseks, samuti üldised põhimõtted nende rajamiseks. Alusuuringus „Kalade vesiviljeluseks sobilike alade väljaselgitamine Eesti merealal“ on optimaalsed alad välja toodud.</p>	<p>2. Selgitame, et planeeringu eelnõus on kalakasvatuste käsitluses piiratud seletuskirjas antud suuniste ja tingimustega, kalakasvatuseks sobivaid alasid ei ole ruumiliselt täpselt määratud. Põhimõttelist ruumilist paiknemist on käsitletud läbi nõ välistava meetodi, seatud on tingimus, mille järgi ei tohi kalakasvatus kattuda kaitsealuste loodusobjektidega. See välistab kalakasvatused olulisel osal merealast (19% merealast on kaetud kaitsealuste loodusobjektidega). Kalakasvatuse tehnoloogilised lahendused arenevad väga kiiresti, mistõttu võib sisuliselt öelda, et kalakasvatuse rajamine on tehniliselt võimalik pea kogu merealal, sh avameres. Samaaegselt on keskkonnavalad teadmised valdkonna arengut piiravatest keskkonnateguritest alles vähesed. Hetkel on meie ekspertidel üldine teadmine, et Läänemere avamere piirkond</p>

		sobib üldiselt kalakasvatuseks paremini kui rannikumere piirkond. Sellest tulenevalt on väga keeruline panna kaardile konkreetsemaid piirkondi ruumiliselt. Vesiviljeluse farmide rajamine peab toimuma eelnõus väljatoodud tingimustele ja suunistele tuginedes.
	3. Mille alusel on planeeringujoonisele märgitud laevatee Kaugatoma lahes, kus pole ühtegi sadamat.	3. Selgitame, et see on Lõu-Anseküla siht (sihi telg märgitakse joonisel laevateena), mis on varasemast ajast pärit navigatsioonikaartidel kajastatud lähenemisteen Kaugatoma lahte kui võimalikku varjumispaika. Kuigi sel pole teadaolevalt taolist kasutust suuremate laevade poolt, leiab siht poolehoidu kohalike rannakalurite hulgas. Kuna mõlemad tuletornid on jätkuvalt töötavad navigatsioonimärgid, pole põhjust ka nende poolt moodustatava sihi tühistamiseks.
	4. Lk 31 "Planeeringu koostamise käigus ei määrata olemasolevate sadamate liike", kuid mille alusel on planeeringujoonisel eristatud sadamad ja väikesadamad?	4. Selgitame, et mereala planeeringus on sadamaid käsitletud kehtiva sadamaseaduse tähenduses ja lähtudes sadamaregistri andmetest. Tegemist on olemasolevat olukorda selgitava käsitlusega ja ruumiliselt uusi sadamaid mereplaneeringu eelnõu ei määra. Juhul kui Teil on ettepanekuid teema täiendamiseks põhilahenduses, siis palume need edastada täiendavalt.

<p>10. Merivälja Aedlinna Seltsi ja MTÜ Mähe Selts 23.05.2019</p>	<p>1. Mereala planeerimisel tuleb edaspidi rohkem arvestada ka <u>heaoluga</u>. Merealad ei piirdu ainult veega, vaid teatud ulatuses ka piirneva veeäärse maismaaga ja seal olevate kultuuriliste, muinsuskaitseliste ja sotsiaalsete väärtustega. <u>Meri ja sellega piirnev ala kannab kindlaid kultuurilisi väärtusi (nt puhkeväärtust, esteetilist ja identiteediväärtust, ajaloolis-kultuurilist väärtust jt). See oluline põhimõte tuleks meie hinnangul mereala mõiste käsitlusse hõlmata.</u> Seega, mereala planeerimisel tuleb alati ja mistahes asukohas arvestada ka visuaalset mõju ja seda mitte üksnes tuulenergeetika aladel. Planeeringulahendused ei tohiks avaldada negatiivset keskkonnamõju ka teistele kultuurilistele, muinsuskaitselistele ja sotsiaalsetele väärtustele, sh nt rohekoridoridele.</p>	<p>1 Selgitame, et mereala planeeringu algatamise korralduse seletuskirjas on põhimõte, mille kohaselt mereala planeeringuga ei seata siduvaid tingimusi rannikualadele, kuid käsitletakse funktsionaalseid seoseid mere ja maismaa vahel ning antakse suuniseid mereala planeeringu elluviimise võimaldamiseks näiteks kohalike omavalitsuste planeeringute kaudu. Seega maismaad käsitletakse mereala planeeringus funktsionaalsete, nõ meri-maismaa seoste kaudu¹. Mereala planeering annab maismaa planeerimiseks vajadusel suuniseid riigi eriplaneeringute, kohalike omavalitsuste üld- ja eriplaneeringute ning detailplaneeringute koostajatele. Oleme samuti pidanud vajalikuks eraldi käsitleda kultuurilisi väärtuseid, mistõttu on mereplaneeringus eraldi ptk 5.9 merekultuur. Kuna merekultuuri mõiste on õigusakti tasandil määratlemata mõiste, siis lisame põhilahendusse mõiste selgituse koostöös Muinsuskaitseametiga. Oleme nende sisendit planeeringus mõiste sisustamiseks palunud.</p> <p><i>Põhilahenduses lisati merekultuur mõistete peatükki.</i></p>
	<p>2. Analüüsida tuleks meie hinnangul ka merekaitseala vajadust Tallinna lahe idarannikuga piirnevale merealale Tallinna vanalinna muinsuskaitsealale avanevate vaadete tõttu ja seonduvalt UNESCO kohustuste täitmisega. Tallinna lahe Merivälja rannavööndis peaksid olema mõjutamata vaated vanalinnale avatud nii kaitsevööndis, vaatesektoris kui ka vaatepunktis kogu kailt. Ainult nii on</p>	<p>2. Selgitame, et üleriigilise planeeringu merealade teemaplaneeringu ülesannete hulka vastavalt planeerimisseaduse (PlanS) § 14 lg 2 ei kuulu merekaitsealade moodustamine. Mereplaneeringu ülesanneteks PlanS kohaselt on merekeskkonna kaitseks vajalike meetmete määratlemine ja kaitsealade ja nende kasutustingimustega arvestamine. Juhime Teie tähelepanu</p>

¹ Meri-maismaa seoste all on silmas peetud tegevusi, mida tehakse kas merel või maismaal, kuid mis toetavad vastavalt maismaal või merel toimuvaid tegevusi. Näiteks on kalapüügiks vaja maismaal asuvat kalasadamat või lossimiskohta, merepääste korraldamiseks peab maismaal olema tagatud juurdepääs merele, meretranspordi korraldamiseks on hädavajalikud sadamad.

	<p>täidetud Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimääruse nõue ja vanalinna arengukavas toodud vaadete säilitamise põhimõte. Merekaitseala aitaks tagada vaadete kui eraldiseisva väärtuse kaitse prioriteetsuse majanduslike väärtuste ees.</p>	<p>muuhulgas asjaolule, et lisaks PlanS regulatsioonis toodule ei kuulu merekaitsealade moodustamisega seotud tegevused Rahandusministeeriumi pädevusse vaid Keskkonnaministeeriumi pädevusse. Meile ei ole käesolevaks hetkeks konkreetseid taolisi ettepanekuid Keskkonnaministeeriumilt laekunud.</p>
	<p>3.Riiklikule mereplaneeringule sobilikust üldistustasemest... Seetõttu on õigusliku regulatsiooni puudujääkide tõttu riikliku mereplaneeringu olemasolu ja selle sobiv üldistustase (st mitte liiga üldine) ääretult tähtis.</p>	<p>3. Selgitame, et tegemist on riigi kõrgeima tasandi strateegilise ruumilise arengudokumendiga, mis väljendab eelkõige riigi huve ja mille täpsusaste on pigem üldine dokumendi strateegilisest iseloomust tulenevalt.</p> <p>Planeerimispõhimõtetest tulenevalt on üleriigilise planeeringu puhul tegemist suure üldistusastmega dokumendiga ning selle peamiseks eesmärgiks on riigi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine (PlanS § 13 lg 3) ning sellega ei kavandata konkreetsete ehitiste täpseid asukohti vms.</p>
	<p>4. Vältimaks Tallinna lahe, sh Pirita ranna ja Meriväljaga külgneva Ranna tee äärse ranniku kahjustumist ja mereseisundi halvenemist, on vajalikud nende merealade suhtes vajalikus täpsusastmes tänapäevased valdkonnapõhised uuringud.</p> <p>... Seoses sadamate ja teiste vesirajatise küllaltki stiihilise arenguga on Tallinna lahe idaranniku looduslik tasakaaluvõime rikutud juba alates 1970 aastatest. Tallinna lahes ja selle idarannikul üldiselt on settetransport tehiskult modifitseeritud...</p> <p>Eraldi tuleks uurida haisuprobleemi Merivälja muuli piirkonnas.</p>	<p>Mereala planeeringuga antakse üldiseid suuniseid ja tingimusi erinevatele merekasutuse valdkondadele. Teid huvitava piirkonnaga külgnevale merealale ei kavandata üleriigilise mereala planeeringuga ühtegi nt vaateid varjavat või piirkonna senist kasutust oluliselt mõjutavat objekti. Teie esitatud ettepanekud on peamiselt kohaliku omavalitsuse tasandi ruumilise planeerimise küsimusi puudutavad, kuna kaldaga püsivalt ühendatud rajatiste planeerimine ja rajamine on kohaliku omavalitsuse pädevuses. Oluline roll on siinkohal konkreetse kohaliku omavalitsuse või selle osa üldplaneeringuga sätestatud. Esitatud ettepanekud puudutavad eelkõige mereala ja sellega</p>

	<p>5. Pirita supelranna ala laienemine Merivälja suunas. Ühtlasi võiks peale haisuprobleemi ja vetikate kuhjumise probleemi likvideerimist planeerida tänase supelrannaala laiendamist Merivälja poole (enne Merivälja kaid ja ka peale Merivälja kaid), kuivõrd Pirita supelranda kasutab kogu Lasnamäe, Tallinna kesklinna ja paljuski ka Viimsi valla pidevas kasvamises olev elanikkond. Vaja oleks tulevikus Meriväljaga piirneval rannikualal pakkuda täiendavaid alasid puhkamiseks ja suplemiseks.</p>	<p>püsivalt ühendatud ehitisi, mis piirneb Tallinna linna haldusterritooriumiga. Tulenevalt eelpool toodust edastame ettepanekud Tallinna Linnakantseleile asjaomaste ametite poolt seisukohavõtuks. Omalt poolt oleme edastanud Tallinnas toimuva planeeringu eelnõu (eskiislahenduse) ja mõjude hindamise eelnõu avaliku väljapaneku järgse avaliku arutelu kutse ka Tallinna linna esindajatele.</p>
	<p>6. Teeme ettepaneku leppida kokku Tallinna lahe idaranniku mereala kasutuse põhimõtetes pikas perspektiivis, et panustada Tallinna lahe idaranniku merekeskkonna ja rannikuprotsesside hea seisundi saavutamisse ja asukohaväärtuste säilitamiseks ning edendamisse.</p> <p>6.1. Tallinna lahe idarannikuga piirneva mereala merekasutuse pikaajaline kavand peaks olema merekeskkonna ja rannikuprotsesside loodusliku tasakaalu saavutamise võimekuse tagamine, vältides uusi vesiehitusi, mis vee tsirkulatsiooni ning veekeskkonna seisundit negatiivselt mõjutavad.</p>	
	<p>6.2. Teeme ettepaneku, et Tallinna lahe idaranniku merealale ei planeeritaks uusi sadamaid, sh väikesadamaid, kuivõrd antud merealal juba toimuvate tegevuste koosmõju ei taga Tallinna lahe idaranniku merealale parema merekeskkonna seisundi saavutamist. Antud juhul on oluline, et Tallinna lahe idaranniku merealal eksisteerib juba täna mitmeid tehisrajatisi ning nende baasil tekkinud lainetuse ja hoovuste režiim on Tallinna lahe idaranniku</p>	

	<p>mereala keskkonnaseisundit ja rannikuprotsesse juba muutnud üle võimekuse tagada looduslik tasakaal ja taastumisvõime.</p>	
	<p>6.3. Veemajanduskava keskkonnanäesmärkides on seatud Muuga-Tallinna-Kakumäe lahe rannikuveekogumile eesmärgiks kesise seisundi saavutamine (seni seisund „halb“). Samas on aga märgitud, et eesmärki suure tõenäosusega ei saavutata ja vajalik on erandi seadmine. Üheks oluliseks merekeskkonda mõjutavaks tegevuseks on ka mererajatiste, sh sadamate rajamine. Tallinna lahe rannikuveekogumi keskkonnaseisundi tagamiseks on meie hinnangul üksnes äärmisel vajadusel põhjendatud täiendavate vesirajatiste ehitamine. Sadamate rajamisega kaasneb Tallinna lahele oluline reostuskoormus ning juba seni oluliselt mõjutatud Tallinna lahe idaala rannikuprotsesside negatiivne mõjutamine. Mistahes inimtegevuse aluseks juba täna oluliselt mõjutatud Tallinna lahes peab olema on merekeskkonna parema seisundi saavutamine ja säilitamine.</p>	
	<p>6.4. Tallinna lahe idarannikuga piirneva mere- ja rannikuala väärtus sotsiaalselt ja kultuuriliselt on eelkõige oluline puhke- ja kultuurialana, mitte sadamate rajamiseks, milliseid täna on juba liigagi tihedalt. Merivälja muul/kai on piirkonna inimeste jaoks oluliseks maamärgiks. Merivälja kai rajamise peamine eesmärk on läbi aastakümnete olnud laevaliikluse korraldamine teiste Tallinna piirkondadega. Meie hinnangul on kail väärtus eelkõige jalutusplatvormina, suvisteks potentsiaalseteks püsiühenduseks meretaksoga või väikelaevadega või</p>	

	<p>kohaliku sildumiskohana, mis aitaks kaasa loomaks atraktiivset ranna- ja puhke- ning vaadete nautimise kohta nii kohalikele elanikele, tallinlastele kui ka linna külalistele. Sadama arendus Merivälja kai piirkonda on kokkusobimatu muinsuskaitsete eesmärkidega, kuid on ka looduslikult sobimatu, kuivõrd ala asub tormises piirkonnas, on piisava tagamaata, karidega ning sadamarajatised jääksid arvestades lahesopi suurust visuaalselt liiga domineerima. Ranniku sobivamad asukohad on enamasti selleks otstarbeks juba kasutusel. Sadama rajamine Tallinna lahe idaranniku Meriväljaga piirnevale looduslikult ebasobivale alale ja ebasobiva sügavuse ja ohtusega alale toob kaasa ebamõistliku keskkonnamõju ning kulutused süvendamisele, kaitsele lainetuse eest. Sadamate võrgustik antud merealal on täna juba piisav.</p>	
	<p>6.5. UNESCO maailmapärandi linna staatus ja ühinemine UNESCO konventsiooniga tähendab nõuet säilitada Tallinna vanalinna maailmapärandi alana, mille kaitsmisväärtuse üks komponente on selle ühine foon koos merealaga. Kaitseala vööndi laiendamine merele tähendab kohustust avanevate vaadete mõjutusteta säilitamisele, milline kohustus tuleneb Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimäärusest. Selle määruse keskmes on kohustus arvestada selle täitmisega planeerimis- ja ehitustegevuses.</p>	
	<p>6.6. Mereala planeerimisel vaatesektorisse või vaadete kaitsevööndisse tuleb arendamisel prioriteediks seada vaadete tagamise kaitse-eesmärgid. On asjakohane, et</p>	

	<p>planeeringute mõjuhindamise protsessis täpsustatakse alati ka visuaalselt keskkonnamõju ja seda võimalikult varajases planeerimise etapis (loamenetluse käigus on hilja) vastavuses tegelike rajatavate rajatiste mahtudega (st eksiisi tasand ei ole piisav). Planeeringusse võiks kaaluda põhimõtte lisamist, et merealade arendamisel lähtutakse ka visuaalsest eripärast ning kaitstavaks loodusobjektiks võib olla ka vaade kui selline.</p> <p>6.7 Tallinna lahe idaranniku kavandamisel tuleb väärtustada eelkõige rannapiirkonnas puhkajate olemasolevaid, kuid ka tulevikus tekkivaid põhjendatud huve. Supelranna alal ja selle lähipiirkonnas ei tohiks olla lubatud sadama rajamine või veesõidukite kasutamine, mis võib ohtu seada või häirida inimesi puhkealal ja supelrannas ning piiraks tulevikus supelranna ala laienemist.</p> <p>6.8 Ökosüsteemse lähenemise kohaselt tuleb planeerimisel silmas pidada Tallinna lahe idaranniku mereala ohutegureid ja kumulatiivseid mõjusid. Arvestades olemasolevate tehisrajatiste ja sadamate negatiivset mõju merekeskkonnale, olemasolevat haisuprobleemi, edaspidist merereostuse ohtu, laevaliiklust, Piritla supelranda kui Tallinna potentsiaalset esindusranda ja selle arenguvajadust, suplejate ohutuse tagamist, samuti vajadust tagada UNESCO kohuste täitmine, kuid ka olemasolevat puudulikku õiguslikku regulatsiooni ja haldustava, kaaluda vajadust Tallinna lahe idaranniku merealal riskianalüüsi koostamist. Aspektid, millele tegevuse elluviimisel tähelepanu pöörata, on näiteks laevateede ja sadamate süvendamine; laevalainete mõju elupaikadele ja</p>	
--	--	--

	<p>liikidele, kaldaerosioon (spetsiifiline teema Tallinna lahe piirkonnas), oht levitada vöörlieke, mere- ja õhusaaste teemad, meretranspordi müra, reostusohu vältimine jne.</p>	
	<p>6.9. Analüüsida tuleks riigikaitse eripiirkonna määratlemise vajadust Tallinna lahe idaranniku merealale kui riigi pealinnaga piirnevale alale. Ala või selle teatud asukohad võib olla sobimatud teatud tegevusteks või sadamate rajamiseks riigikaitsest seisukohast, koondades pealinna lähiste liigselt sadamaalasad lühikese vahemaa tagant. Lisanduvad ka julgeoleku ja kaitsepoliitika teemad – akvatooriumi liigne avamine (nn Turu saarestiku juhtum).</p>	
	<p>6.10. Määratleda planeeringus Tallinna lahe idarannikuga piirnev mereala, sh Meriväljaga piirnev mereala kultuuriväärtusliku mere- ja puhkealana.</p>	
	<p>6.11. Arengustrateegiate ja planeeringutega tuleks tagada, et Tallinna lahe idaranniku ranna- ja kalda- ja mereala oleks paremas ja looduslikumas seisus, pooldades nendel rannaaladel ennekõike loomulikku arengut ja looduslike protsesside säilimist. Tallinna lahe idarannik ei ole täna enam paljuski looduslikuna säilinud ranna- ja kaldaala. Samas on looduslikuna säilinud ranna- ja kaldaalad, seda eriti pealinna piirkonnas - rahvuslik rikkus - mis on oluline väärtuslike elupaikadena ja loomade liikumisteede, puhkevõimaluste ja looduslike alade ruumilise kättesaadavuse ning ka veekeskkonna kaitse tagamiseks. Mere isepuhastumise võime tagamiseks on oluline säilitada võimalikult suures ulatuses looduslikku rannajoont.</p>	

	<p>Mitmed teadlased on viidanud oma uurimistöodes ja artiklites (sh. T.Soomere, A.Kask jt), et Pirita ranna keskkonnataluvuse piir on ületatud ning rand on inimtekkeliste (eelkõige sadamate ehitus) ja kliimaatiliste muutuste tagajärjel hävinemas. Selles on kerge igäühel veenduda, tutvudes Pirita ranna põhjaosas toimunud muutustega, kus liivarand on kadunud ja võimust võtnud massiline vetikareostus. Lisaks ranniku erosiooni kiirenemisele, mis suure tõenäosusega toob kaasa liivaranna kiirendatud hävingu, ohustab Pirita randa massiline vetikareostus, mis seab kahtluse alla Sinilipu märgisega ranna staatuse. Vetikate reostus ei tohi Sinilipuga rannas olla puhkajaid häiriv, kuid Pirita ranna põhjaosas olev vetikareostus on kohati isegi väljakannatamatu. Selle reostuse levimine võib tuua kaasa võimaluse, et Sinilipu märgist ei saa enam välja anda. Tagada tuleks EL Merestrateegia Raamdirektiivi pool nõutud hea veekeskkonna seisundi saavutamine Tallinna lahes. Väga oluline osa lokaalses merevee kvaliteedis on siinjuures mere isepuhastumise võimel ning lainete ja põhjahoovuste poolt Pirita rannale juurdetoodava puhta vee mõjul.</p>	
	<p>6.12 Arvestades Pirita ranna olulisust tervele Tallinna linnale, tuleks meie hinnangul seega antud piirkonnas ja selle lähiübruses suletud akvatooriumiga sadamate kavandamistest loobuda ja Merivälja rannaala kontekstis sadamategevust vajadusel planeerida ainult sildumisvõimalusena Merivälja muuli praeguseid mahtusid suurendamata ning ilma süvendustöödeta. Kuna kaalul on kaunite merevaadete ja Pirita liivaranniku saatus, siis on</p>	

	<p>lubamatu ükskõikselt suhtuda püüetesse muuta need Tallinna pärlid ärimeeste kasusaamise ohvriks. Kõik mereranna uurimisega tegelevad teadlased kinnitavad, et Pirita liivaranna seisukord on halb ranna kitsenemise ja liiva ärakandumise näol. Põhjusena tuuakse enamasti ebakompetentset suurte vesiehitiste rajamist merre ranniku lähedal. Selletõttu ei saa lubada kahjulike mõjudega ehitiste rajamist siia väga kergelt haavatavasse piirkonda.</p>	
	<p>6.13. Russalka ja Paljassaare poolsaare vahelise ranna-ala üldplaneering sätestab, et väikelaevade sadamaid planeeritakse ainult kuni Katariina kaini, sest sealt edasi on laineolud ja navigatsiooniohutus ebasoodsad sadamate opereerimiseks. Siinkohal tuleb öelda, et laineolud Merivälja muuli juures on oluliselt ohtlikumad, kui Katariina kai juures. Ettepanek on sarnaselt Russalka ja Paljassaare poolsaare vahelise ranna-ala üldplaneeringule teha ettepanek alitada mereala täpsem üldplaneering Russalkast kuni Viimsi poolsaare tipuni või vähemalt Russalkast kuni Viimsi valla alguseni.</p>	

<p>11. MTÜ Hiu Tuul 23.05.2019</p>	<p><i>15 lk kiri meretuuleparkide teemal.</i></p> <p>... Eesti rannikumeri ei ole meretuuleparkide rajamiseks sobiv paik. Siin ei ole Põhjamerega võrreldavaid tuuleolusid ning meri jäätub. Eeltoodud põhjusel tuleks tõsiselt kaaluda mereala planeeringust tuuleenergia alade väljajätmist. ...</p> <p>Eskiisi seletuskirjast ei nähtu, et meretuuleparkide alade kavandamisel oleks analüüsitud tuuleparkide potentsiaali juba kehtestatud planeeringute alusel.</p> <p>... Eeltoodust saab teha järelduse, et Eesti ei vaja suuri meretuuleparke enda tarbimise katmiseks ja täiendavate alade ettenägemine ei ole tegelikkuses vajalik.</p> <p>Meretuuleparkide rajamise soodustamine äritegevuse eesmärgil (elektrienergia teistele riikidele müügiks) Eesti rannikule nii lähedale ei ole kooskõlas säästva arengu põhimõtetega ega ka üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ sätestatuga. ... Ka Euroopa Liidu alusdokumentidest ega direktiividest ei tule kohust iga hinna eest meretuuleparke rajada.</p> <p><u>Inimeste heaolu säilitamine.</u> Leiame, et kuna meretuuleparkide rajamine riivab rannikul elavate inimeste õigusi, tuleb planeeringu koostamise käigus arvamust küsida ka Saaremaa läänerannikul elavatelt inimestelt. Oluline on teha seda personaalselt, sest sellisel juhul on välise mõjutamise võimalus väiksem. Seejuures tuleb inimestele ausalt selgitada tuuleparkidega kaasnevaid negatiivseid mõjusid.</p>	<p>Täname Teid Eesti mereala planeeringu eelnõule (eskiislahendusele) ja mõjude hindamise aruande eelnõule esitatud sisukate ettepanekute eest. Rahandusministeerium vaatas läbi esitatud ettepanekuid ja saadab Teile oma esialgsed seisukohad. Suur osa tõstatatud küsimustest on seoses taastuvenergeetika edendamise eesmärkide jmt kohta, mille osas peab mh kujundama seisukohad planeeringu koostamise faasiks ellukutsutud ministeeriumite ülene juhtrühm. Samuti on osad küsimused tarvilik faktipõhiselt läbi arutada veel valdkondlike ekspertidega. Sellega seoses juhime tähelepanu, et tegemist on planeeringu eelnõu etapiga ning sellele järgneb põhilahenduse ja mõjude hindamise aruande koostamine. Enne planeeringu kooskõlastamise etapi läbiviimist korraldame täiendava avalikustamise, kus on samuti võimalik juba täiendatud planeeringu ja strateegilise planeerimise tasandile kohase mõjude hindamise materjalidega tutvuda ja veelkord oma asjakohaseid ettepanekuid esitada.</p> <p>Tegite ettepaneku kaaluda mereala planeeringust tuuleenergeetika arendamiseks mõeldud alade väljajätmist ja tööte omalt poolt selleks mitmeid põhjendusi.</p> <p>Selgitame, et tuuleparkide arendamiseks sobivate alade ja põhimõtete määratlemine on ette nähtud juba planeeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse dokumendis. Selles etapis kaardistasime koostöös ametkondadega riigi huve ja energeetika arendamine on selgelt üks riigi huvidest. Ka Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2014/89/E, millega kehtestatakse mereala ruumilise planeerimise raamistik, näeb ette, et taastuvenergia</p>
---	--	---

	<p><u>Tuulikute kaugus rannikust</u> Seega on mereala planeeringu koostajad leidnud, et 10 km kaugusel rannikust puudub tuulikutel oluline visuaalne mõju ning need ei ohusta inimeste tervist. Kuidas aga selliste järeldusteni on jõutud, eskiisi seletuskirjast ei selgu. Leiame, et 10 km kaugusele meretuuleparkide rajamine ei ole põhjalikult läbi mõeldud ning on enamusele rannikul elavatest inimestest talumatult häiriv. Väide, et inimesed harjuvad kõigega, on inimestest hoolivas riigis kohatu ning vastuolus KeÜS §-ga 23 ja planeerimise põhimõtetega.</p> <p>Joonealuse märkusena on eskiisi seletuskirja leheküljel 2 märgitud järgmist: Eeltoodud põhjendusi ei saa pidada piisavaks ega asjakohaseks. Ka Pärnu mereala planeeringule tuginemist ning teiste riikide üldisele praktikale viitamist ei saa pidada nõuetekohaseks kaalutluseks. Kaalutlused peavad olema asjakohased ning olukorrad võrreldavad – nt mõne üksiku tuuliku rajamine ranniku lähedale ei ole võrreldav suurte mitmesaja megavatise võimsusega meretuuleparkide rajamisega.</p> <p>Tuginemine seitsme aasta tagusele Gor Windi projektile on täiesti asjakohatu, kuna GorWindi projekti raames koostati visualiseering rannikul 2 MW ja avamerel 2,3 MW nimivõimsusega tuulikute järgi, kusjuures tuuliku torni kõrguseks võeti 80 m. Seega puudub mõistlik põhjendus, miks peaks Eestis rajatama suuri meretuuleparke rannikust vaid 10 km</p>	<p>tootmise rajatiste teema on üks võimalik kasutusviis ja direktiiv annab liikmesriikidele suunise selle teemaga mereala planeeringus tegeleda. Selliselt toimivad ka meie naaberriigid. Energiatootmise visiooniks on vastavalt lähteseisukohtadele: <i>Mereala ruumilisel planeerimisel tuleb luua eeldused kestlikuks energia tootmiseks merealadel, mis tagab Eesti energiajulgeoleku ja –varustuskindluse ning suurendab energiaallikate mitmekesisust.</i> Seatud eesmärgid on kooskõlas „Energiamajanduse arengukava 2030“, mille järgi moodustab 2030. aastaks taastuvatest energiaallikatest elektri tootmine (maismaal ja merel) sisemaisest elektri lõpptarbimisest 50%.</p> <p>Viitasite eskiisi punktile 5.5.1, kus märgitakse, et Eestis toodetud soojusest põhineb aastaks 2030 taastuvatel energiaallikatel 80%. Selgitame, et see punkt põhineb Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud dokumendile „Energiamajanduse arengukava aastani 2030“.</p> <p>Viitate ka Elering AS poolt koostatud aruandele „Eesti elektrisüsteemi varustuskindluse aruanne 2018“ ja leiame, et elektri tarbimine on seoses energiatõhususe nõuete karmistumisega järk järgult vähenenud ning väheneb veelgi. Selgitame, et Elering ei ole oma aruandes elektritarbimise vähenemist ette näinud. Vastupidi – eeldatakse stabiilset kasvu (vt tabel 5.1). Seda toetavad ka ajaloolised trendid.</p> <p>Tuuleenergia täidab taastuenergia eesmärgi, ning aitab katta elektritarbimist ja vähendada süsinikumahukat elektritootmist. Viidatud Elering AS-i aruandes esitatud prognoos (vt lisad 2 ja 3) sisaldab uute tuuleparkide rajamist,</p>
--	---	---

	<p>kaugusele ja eriti veel olukorras, kus selles puudub vajadus.</p> <p><u>Mõju tervisele</u> Eskiisi seletuskirja leheküljel 43 on kirjeldatud tuuleparkide mõju tervisele. Selles märgitakse järgmist: „Mereala planeeringu eskiislahendus on välja töötatud selliselt, et tuuleparkide otsene mõju inimese tervisele oleks välistatud. Täpsemalt on tuuleparkide alad planeeritud maismaast ja püüasustusega saartest vähemalt 10 km kaugusele, mis hoiab ära müra, varjutuse ja infraheli, millega võivad kaasneda tervisemõjud.“</p> <p>Eskiisi seletuskirjast ei nähtu, millel eeltoodud järeldus tugineb. Ühelegi uuringule, mis kinnitaks võimaliku negatiivse mõju puudumist, ei ole viidatud.</p> <p><u>Loodusväärtused</u> Planeeringu eskiisi punktis 5.5.3 on toodud tingimused, mille kohaselt tuleb loamenetluse/KMH tasandil tuulikute asukohtade ja tehnoloogilise lahendus otsustamisel:</p> <p>a. hinnata mõju kalade ning teiste mereloomade elukeskkonnale ja määratleda vajalikud leevendavad keskkonnameetmed.</p> <p>b. hinnata mõju lindudele kohalikul tasandil ja määratleda vajalikud leevendavad keskkonnameetmed.</p> <p>Arvestades eeltoodut ei ole õige hinnata mõju lindudele kohalikul tasandil. Samuti ei saa jätta leevendavate meetmete määramist kohalikule tasandile, vaid need tuleb kindlaks määrata riigi tasandil.</p>	<p>mistõttu ei ole Teie poolt toodud väide õige.</p> <p>On oluline märkida, et tarbimise katmise kontekstis ei ole erinevat liiki tootmiseladmete võimsused omavahel võrreldavad. Tuulikute kasutustegur on 30...40% (st toodavad aastas nominaalvõimsusel 30...40%-l tundidest) samal ajal kui näiteks koostootmisjaamadel on see 90% ligil. Seetõttu on sama tarbimise katmiseks vaja suuremat tuulikute võimsust kui praegune installeeritud konventsionaalsete tootmiseladmete võimsus.</p> <p>Tõenäoliselt juba 2019 aastal jääb elektrisüsteem aasta kokkuvõttes defitsiiti. See on tingitud ühelt poolt tootmisjaamade sulgemisega (keskkonnanõuete karmistumine) ja teisalt põlevkivielektri konkurentsivõime vähenemise tõttu (CO2 hinna mitmekordne tõus).</p> <p>Toote välja, et meretuuleparkide rajamise soodustamine äritegevuse eesmärgil (elektrienergia teistele riikidele müügiks) Eesti rannikule nii lähedale ei ole kooskõlas säästva arengu põhimõtetega ega ka üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ sätestatuga.</p> <p>Tõite välja, et planeeringu eskiisi koostamisel tuuleparkide rajamiseks sobivate alade leidmisel on lähtutud peamiselt tuuleparkide arendajate huvist rajada meretuulepark võimalikult väikeste kuludega.</p> <p>Selgitame, et konkreetseid arendajaid antud hetkel kavandatavatel meretuule aladel ei ole, va Saare Wind OÜ varasem taotlus, mille osas Vabariigi Valitsus on andnud</p>
--	---	--

	<p><i>Ettepanekud:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kaasata Saaremaa läänerannikul elavad inimesed planeeringu koostamise menetlusse ja küsida neilt arvamust meretuuleparkide kohta selgitades neile eelnevalt tuuleparkidega kaasnevaid – nii rajamise, töötamise kui lammutamise aegseid - mõjusid.</i> • <i>Tuuleparkide rajamiseks sobivad alad näha ette rannikust vähemalt 20 km kaugusele.</i> • <i>Tuuleenergeetika ala suuruse määratlemisel lähtuda tuuleenergia konkreetsest vajadusest, st ala määramisel ei tule lähtuda mitte maksimaalselt võimalikust, vaid minimaalselt vajalikust alast.</i> • <i>Seada piirangud tuuleparkide kõrgusele ja võimsusele, näiteks asjakohase koefitsendi määramisega. Näiteks 10 km kaugusel ei tohiks tuulikud olla kõrgemad kui 80 meetrit (tulenevalt GorWindi projektis tehtud küsiltusest).</i> • <i>Seada tingimusi tuuleparkide lammutamiseks (näiteks likvideerimise maksimaalne aeg, et sellega kaasneks minimaalne häiring rannikul elavatele inimestele ja loodusele).</i> <p><u>Merepõhjas paiknev taristu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Näha planeeringus ette tingimus, mille kohaselt tuleb hinnata tuuleparkide ja merekaablite</i> 	<p>seisukoha jätta hoonestusloa taotluse põhjal protsess algatamata. Tuuleenergeetika seisukohast sobivad tingimused (tuul, mere sügavus, jäätumine jne), olid ainult üheks osaks tuuleparkide rajamiseks sobivate alade leidmisel. Samavõrra oli aluspõhimõtteks loodusväärtuste säilimise tagamine. Selleks välistati alade kattuvus eelnõu koostamise hetkel teadaolevate loodusväärtuslike aladega (sh kaitstavad alad; lindude ja nahkhiirte olulisemad teadaolevad rändekoridorid), mille tarbeks koondati kogu hetkel teadaolev info. Esialgelt sobivatest aladest kattus loodusväärtustega 28,5%, seega vähenes alade algne pindala rohkem kui veerandi võrra. Seejärel analüüsisid tuuleenergeetika arendamiseks sobilike alade asukohti hüljeste eksperdid, kes olulisi konflikte hüljeste elutegevuse jaoks vajalike aladega ei leidnud.</p> <p>Konfliktide vältimiseks ja kaalukast riigikaitsealisesest huvist lähtuvalt välistati tuuleparkide alad riigikaitse eripiirkondades ning ka muudel põhjustel riigikaitse seisukohalt ebasobivatel aladel.</p> <p>Lisaks, et vähendada mõjusid (visuaalne mõju, müra, varjutus jne) inimestele välistati tuulikute alad maismaale lähemal kui 10 km (sh püüasustusega saartest). See on ettepanek planeeringu eelnõus käesoleval hetkel. Kuni 2017.a lõpuni rajatud tuulikute jääb maismaale lähemale kui 10 km 22% (allikas Fraunhofer IEE, 2019). Läänemere-äärsetest riikidest on meretuulikupargid ranniku lähedal (valdavalt alla 10 km) Taanis, Rootsis ja Soomes. Rõhutame veelkord, et eri riikide kogemust analüüsid on Eesti puhul väga oluline arvestada, et Põhjamere (kus asub enamik</p>
--	---	---

	<p><i>koosmõju ning tuuleparkide ja maismaa vahel võrguühenduse loomisega seotud mõju (maismaale kõrgepingeliinide rajamine jms).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Soovituslike koridoride määramisel lähtuda kaitstavate väärtuste, lühima võimaliku vahemaa ja olemasoleva elektrivõrgu kõrval ka elamutest.</i> <p><u>Mereturism ja rekreatsioon (5.7)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Sõrve poolseaare lähedale tuuleenergia alasid mitte määrata ning lühimaks kauguseks tuulikute ja ranniku vahel näha ette 20 km.</i> <p>Teiste riikide kogemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praegu teadaolevalt suurim on 630 MW London Array meretuulepark, mis koosneb 175 3,6 MW elektrituulikut, ca 20 km Kenti rannikust. Elanike vastuseisu tõttu loobuti tuulepargi suurendamisest 1000 MW-ni. • 2013. a loobuti Atlantic Array ehitusest Bristolis kanalis (240 tuulikut, 1,2 GW), rannikule lähim punkt 15 km. • Suurbritannia valitsus keeldus 2015. aastal Navitus Bay 970 MW meretuulikupargi kehtestamisest, kuna see oleks visuaalselt reostanud Dorseti rannikut, mis on oluline turismi seisukohalt. Rahuldamatam jäi nii taotlus 194 elektrituulikuga 970 MW tuulepargi rajamiseks kui ka 105 elektrituulikuga 630 MW tuulepargi rajamiseks, mida arendaja taotles juhaks, kui suurema võimsusega tuuleparki ehitada ei lubata. • 2015. a märtsis jäi suur osa Hollandist, kus enamus 	<p>tänast Euroopa meretuuleenergeetikat) ja Läänemere tuuleenergeetika arendamise tingimused on erinevad. Põhjamere lõunaosa (sh Saksamaa vetes) madalam mereala (kuni ca 40 meetrit) on tuuleenergeetika arendamiseks sobivama sügavusega, palju ulatuslikum ja ulatub rannikust kaugemale kui vastav ala Läänemerel, sh Eestis. 10 km puhvri rakendamine vähendas tuule-energeetika alade pindalasisid 33%. Seega võib üldistatult öelda, et algselt tuule, laine- ja jääoludelt sobivatest aladest jäi läbi looduskaitsete piirangute ja sotsiaalse taluvuspuhvri rakendamise alles vähem kui pool.</p> <p>Nii leiti üleriigilise Eesti mereala planeeringule kohases täpsusastmes ja olemasoleva teabe põhjal parim võimalik tasakaalustatud lahendus tuuleenergeetika arendusaladeks. Mõjude hindamise aruande koostamisel hinnatakse tuuleenergeetika aladega kaasnevaid mõjusid täpsemalt. Tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade leidmine on etapivisiilselt toodud välja ptk 5.5.2.</p> <p>Tegite ettepaneku kaasata Saaremaa läänerrannikul elavad inimesed planeeringu koostamise menetlusse ja küsida neilt arvamust meretuuleparkide kohta selgitades neile eelnevalt tuuleparkidega kaasnevaid – nii rajamise, töötamise kui lammutamise aegseid - mõjusid.</p> <p>Planeeringute koostamisel kaasamise ja koostöö tegemise regulatsioon on sätestatud planeerimisseaduses (PlanS). PlanS § 15 lg 2 näeb ette, et üleriigilise planeeringu koostamisse kaasatakse Riigikogu ja kohaliku omavalitsuse üksused, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla</p>
--	--	--

	<p>elektrienergiast toodetakse (ebastabiilse) tuuleenergia baasil, ilma elektrita. Põhjuseks oli elektrivõrgu ülekoormus. Elektrita oli mh pealinn Amsterdam ja Schipholi lennujaam.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taanis on riiklikul tasandil aastakümneid toetatud tuuleenergia tootmist ning kogu Taanis vajaminev elekter toodetakse tuuleenergia baasil. See aga tähendab, et Taani on tuulevaikse ilma korral otseselt sõltuv naaberriikides - Saksamaal ja Rootsis – olevatest tuumaelektrijaamadest ja hüdroelektrijaamadest. Seadusega on maismaal määratud 2 km laiune tuulikute rajamise keeluala mererannast, et kaitsta liivadüüne. <p>Gdanski lahe läänepoolse piirkonna mereala planeeringus välistati tuuleparkide rajamine kogu alal, sest tuulikud jääksid rannikule liiga lähedale (visuaalne reostus) ning kahjustaksid kalastust ja turismi (lk 51).</p>	<p>põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või planeeringuala ruumiliste arengusuundumuste vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu. Samuti näeb sama paragrahvi lõige 3 ette, et üleriigilise planeeringu koostamisse võib kaasata isiku, kes on avaldanud selleks soovi ning sellisel juhul kohaldub tema suhtes regulatsioon, mis on ettenähtud lõikes 2 nimetatud isikute suhtes ehk et temale edastatakse kõiki teateid planeerimismenetluse erinevates etappides ning küsitakse arvamust lähtudes PlanS regulatsioonis ettenähtust. Eeltoodud regulatsiooni rakendamise lihtsustamiseks oleme mereala portaalis teinud võimalikuks liituda meililistiga. Meililistis olevatele isikutele saadetakse kogu protsessi vältel teateid ja informatsiooni toimuvatest protsessidest.</p> <p>Märgime, et kuigi PlanS (§ 19 lg 5) näeb ette kohustuse teavitada üleriigilise planeeringu avalikust väljapanekust vaid üleriigilises ajalehes ning koostaja veebilehel, siis kõigi huviliste intensiivsemaks kaasamiseks oleme lisaks teavitanud nii eelnõude avalikust väljapanekust, kui ka aruteludest maakonnalehtedes, valdade kodulehtedel ja sotsiaalmeedias (sh valdade enda sotsiaalmeedia kanalites). Avalikud arutelud toimuvad viies maakonnas. Seega on kõigil, sh Saaremaa läänerranniku elanikel, võimalik soovi korral osaleda ja kaasa rääkida kogu planeeringu koostamise protsessi kestel. Lisame juurde, et Saaremaa riigiasutustele on 31.05.2109 läbi viidud eraldi mereala planeeringu tutvustus. Täiendavalt märgime, et PlanS § 19 kohaselt tuleb mereala planeeringu koostamisel viia läbi vaid üks avalik väljapanek ja arutelu (lisaks PlanS § 23 kohasele avalikule</p>
--	--	--

		<p>väljapanekule veebis), kuid suurema kaasamise ja parema planeeringulahenduse tagamiseks viime planeeringu koostamisel läbi täiendavaid avalikustamisi (nii avalikud väljapanekud kui arutelud), mida seadus otseselt ette ei näe.</p> <p>Soovisite, et parandaksime seletuskirja punkti 5.5.2, kus on muu hulgas märgitud, et seni on meretuulikuparke kavandatud Loode-Eestisse Hiiumaa lähistele. Lisasite, et ei ole õige tugineda Hiiumaa mereala planeeringule, kuna planeering on tuuleenergeetika osas tühistatud.</p> <p>Selgitame, et antud lõik kajastab veebruar 2019 seisuga esitatud hoonestusloa taotluseid ja ei tugine Hiiumaa mereala planeeringule. Loode-Eestisse Hiiumaa lähistele on esitatud hoonestusloa taotlus 28.04.2010, mille menetlus on pooleli.</p> <p>Tegite ettepaneku soovituslike kaablikoridoride määramisel lähtuda kaitstavate väärtuste, lühima võimaliku vahemaa ja olemasoleva elektrivõrgu kõrval ka elamutest.</p> <p>Selgitame, et põhilahenduse koostamise etapis määratakse soovituslikud kaablikoridorid tuuleenergeetika aladelt maismaani, st soovituslikud kaablikoridorid määratakse merealal. Kuna maismaa ei ole planeeringualasse hõlmatud ja rannikut käsitletakse läbi funktsionaalsete seoste, mitte läbi konkreetsete tegevuste planeerimise maismaale, ei ole mereplaneeringuga võimalik seda ala planeerida, mistõttu ei ole elamutega arvestamine antud protsessis asjakohane. Maismaal tuleb kaablikoridoride kavandamiseks läbida eraldi asjakohane protsess.</p>
--	--	---

		<p>Samuti märgime, et viitate Mereala direktiivi artikli 8 lõikele 2 ja toote välja, et mereala planeeringus tuleb määrata ka veealuste kaablite ja torujuhtmete trasside asukohad. Selgitame, et nimetatud säte ei ole imperatiivne, vaid näeb ette võimalikud tegevused, kasutusviisid ja huvid võivad hõlmata loetelus toodut, sh veealuseid kaableid ja torujuhtmete trasse, ilma, et see piiraks liikmesriikide pädevust.</p> <p>Tegite veel ka järgnevad ettepanekud:</p> <ul style="list-style-type: none">• Tuuleparkide rajamiseks sobivad alad näha ette rannikust vähemalt 20 km kaugusele.• Tuuleenergeetika ala suuruse määratlemisel lähtuda tuuleenergia konkreetsest vajadusest, st ala määramisel ei tule lähtuda mitte maksimaalselt võimalikust, vaid minimaalselt vajalikust alast.• Seada piirangud tuuleparkide kõrgusele ja võimsusele, näiteks asjakohase koefitsiendi määramisega. Näiteks 10 km kaugusel ei tohiks tuulikud olla kõrgemad kui 80 meetrit (tulenevalt GorWindi projektis tehtud küsitlusest).• Seada tingimusi tuuleparkide lammutamiseks (näiteks likvideerimise maksimaalne aeg, et sellega kaasneks minimaalne häiring rannikul elavatele inimestele ja loodusele).• Sõrve poolseare lähedale tuuleenergia alasad mitte määrata ning lühimaks kauguseks tuulikute ja ranniku vahel näha ette 20 km.
--	--	---

		<p>Selgitame, et antud ettepanekud on eelnõu lahendust oluliselt muutvad või seda täiendavad ja vajavad põhjalikumat kaalumist põhilahenduse koostamise etapis. Kuna üleriigilise mereala planeeringu eelnõu keskne visioon tugineb erinevate merekasutuse valdkondade koostoimele siis lahenduse täiendamine võib mõjutada oluliselt ka teisi planeeringus käsitletavaid valdkondi. Seetõttu, nagu ka kirja alguses viitasime, tuleb põhilahenduse koostamise käigus koostöös ametkondade ja ekspertidega erinevaid lahendusi kaaluda. Peame vajalikuks enne põhilahenduse koostamisele asumist saada tagasiside planeeringu eelnõule ka 2019 juunis läbiviidavatelt avalikelt aruteludelt, kust võib tulla planeeringu vaates olulist täiendavat sisendit. Samuti ootame esmast tagasisidet rahvusvahelistelt partneritelt piiriülese koostöö raames juuliku lõpuks.</p> <p>Põhilahenduse koostamise etapis läbi viidud koostöö tulemustest ja võimalikest täiendustest antakse Teile eraldi kirjalikult teada hiljemalt novembri alguseks.</p> <p><i>Põhilahenduse ja mõjude hindamise aruande koostamise raames analüüsiti tuuleenergeetika arendamisega kaasnevaid mõjusid, sh sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid. Analüüsiti täiendavalt ka tuuleenergeetika alade lahendust, sh rannikust kaugemale nihutamise võimalusi. Analüüsi tulemusel selgus, et alade nihutamisel rannikust 20 km kaugusele väheneks ala nr 1 pindala 34%, ala nr 2 pindala 41% ja ala nr 3 kaoks täies ulatuses. Meresügavus arendamiseks sobival alal jääks sellisel juhul enamjaolt</i></p>
--	--	---

		<p>vahemikku 35 m - 65 m. Lähikümnendil on 35 m kriitiline piir, mille puhul gravitatsioonivundamentide rajamine jäätuva ja juhusliku triiviva jääga merealale võib osutada majanduslikult realiseeritavaks.</p> <p>Rahvusvahelisele kogemusele viidates tuleb alati arvestada Eesti merealal olevate oludega, sh tuuleolud, jäätumine, sügavus ja muud looduslikud näitajad. Üks-ühele teiste riikide näidete toomine või nende praktikate üle võtmine ei ole asjakohane. Selgitame, et keskmine tuulikuparkide kaugus on Euroopas vahemikus 20-26 km, kuid seda on enamasti arvestatud tuulikupargi keskpunktist, mitte lähimast tuulikust rannikule. Võrdluseks võib välja tuua lähinaabrite Soome 2017. aastal avatud meretuulepargi, mis on ehitatud näiteks kaldast 8 km kaugusele. Riikides, kus on tuulikuparke ehitatud rannikust kaugemale, on üldjuhul olnud meri madalam kui Eestis. Eesti ranniku lähedal läheb meri kiiresti sügavaks, esineb kinnis- ja triivjääd ning see seab rannikust kaugemale minekule piirid.</p> <p>Viidi läbi analüüs oluliste vaatekohtade väljaselgitamiseks, planeeringusse lisati vaatekoridoride põhimõtteliste asukohtade skeem. Mõjude hindamise raames toodi välja, et visuaalsete mõjude hindamiseks on üks võimalus ka tuuleenergeetika alade kavandamine rannikust kaugemale, kuid arvestades majanduslikke mõjusid ja vajadust täita kliima-eesmärke, keskenduti leevendusmeetmete väljapakumisel vaatekoridoridele ja tingimustele tuulikute formatsiooni osas.</p> <p>Oleme antud küsimuses teinud koostööd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Selgitame, et Euroopa Liidu pikaajaline energia- ja kliimapoliitika suunab liikmesriike vähendama oma CO2 heitmeid ning</p>
--	--	---

		<p>suurendama taastuvenergia tootmist ja energiatõhusust. Energiamaajanduse arengukavas aastani 20301 (edaspidi ENMAK) on planeeritud 2030. aastaks jõuda 50%-lise taastuvenergia osakaaluni energia summaarsest lõpptarbimisest sh. taastuvatest energiaallikatest elektri tootmine moodustab 50% sisemisest elektri lõpptarbimisest. Ühtlasi Valitsuse otsusega toetab Eesti põhimõtteliselt kliimaneutraalsuse eesmärgi seadmist Euroopa Liidu üleselt aastaks 2050. Nende eesmärkide saavutamiseks on võimalikust energeetikaportfelligist suurima potentsiaaliga tuuleenergia (sh meretuulepargid). Tuuleenergia arendamine on kulutõhus lahendus taastuvelektri tootmiseks Eestis (kasutustegur² merel 45...50%, võrdluseks päikeseenergia puhul ~10%). Taastuvenergia toodangu suurenemise ning seeläbi fossiilkütustest sõltuvuse vähenemise saavutame vaid juhul, kui riik on loonud taastuvenergia arendamiseks sobiva keskkonna. Seega alade ebaproportsionaalselt suures mahus vähendamine ei ole taastuvenergia eesmärkide täitmise seisukohast põhjendatud ega riigi kui terviku huvides. ENMAKi raames läbiviidavad analüüsid on näidanud, et Eesti peab oma 2030. aasta eesmärkide täitmiseks taastuvelektri osakaalu oluliselt suurendama. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium prognoosib tootmismahude kasvu tuuleenergeetikas suurusjärgus ~1GW (2018. aasta lõpu seisuga oli Eestis töös 139 elektrituulikut koguvõimsusega 309,96 MW). Eelpooltoodust lähtuvalt tooks alade sellises ulatuses vähendamine kaasa tuuleenergeetika arendusvõimaluste kahanemise ebaproportsionaalselt suures mahus. Samuti põhjustaks tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade nihutamine rannikust sedavõrd kaugemale kaasa olukorra, kus</p>
--	--	---

		<p><i>lähikümnele majanduslikult realistlik tehnoloogia tuulepargi rajamiseks puuduks.</i></p> <p><i>Toome välja, et põhilahenduses täpsustame vastava valdkonna tingimusi ja tuulikuid ei paigutata mandrile lähemale kui 6 meremiili, mis on 11,1 km. Kaugust arvestatakse rannikule lähimast tuulikust mitte pargiala keskpunktist. Eelnõu avalikul arutelul Saaremaal tegi Tartu Ülikooli loodusgeograafia vanemteadur ja mereala planeeringu meeskonna energeetika spetsialist Ain Kull eraldi ettekande³ tuuleenergeetika teemal. Oma ettekandes tõi ta välja, et nt Soomes on tuulikuid arendatud 6 km kaugusele, Rootsis 9 km kaugusele jne. Seal juures sügavus on kuni 10 m. Mõlema näite puhul on tegemist Eestiga sarnaste oludega. Kõige sügavamale on Läänemeres mindud Saksamaal (29 m). Saksamaal, Hollandis ja Belgias on üks põhilisi tegureid see, miks rannikust on kaugemale liigatud, et ranniku lähedases tsoonis ei ole uute arenduste jaoks enam vaba ruumi mere muudest kasutustest tulenevalt (nt laevandus, looduskaitse, kaevandamine). Rannikust kaugemale minek on muutnud ka toodetud energia hinda kallimaks.</i></p> <p><i>Märgime, et põhilahenduse koostamisel oleme lisanud planeeringusse täpsustuse, mille järgi on tuuleenergeetika alade eeldatavaks realiseerumise tõenäosuseks 70% kogu taastuvenergeetika alast. See tähendab, et kogu planeeringujoonisele kantud taastuvenergeetika ala ei arendata välja ühetaoliselt meretuuleparkidele omase tihedusega, sest arvestada tuleb teiste merikasutustega ning erinevate arendajate tuuleparkide omavahelise varjutuskadude vähendamise vajadusega. Samuti täpsustati põhilahenduses planeeringulisi tingimusi, mis rõhutavad</i></p>
--	--	--

		<p>visuaalse mõju leevendamise vajadust (nt häiritavuse vähendamiseks hoonetusloa staadiumis visualiseeringute koostamine tuulikute paigutuse kohta, et need oleksid visuaalselt vähem nähtavad enam külastatavates mererandades).</p> <p>Töite välja ka tuulikutega seotud võimaliku infraheli tervisemõjuga seonduvad aspektid. Selgitame, et kuna tuuleparkide alad planeeritakse maismaast ja püsiasustusega saartest vähemalt 6 meremiili (~11.1 km) kaugusele, siis see välistab kuuldava tuuliku müra ja vähendab väga suurel määral infraheli levikut rannikuni. Küll sõltub infraheli jõudmine ja selle kuulmine nii tuule suunast kui tugevusest (Keith, 2018). Kuna tuul ja lainetus tekitab ka ise infraheli (Pichon jt., 2004), siis võib selle eristamine tuuleparkide müra-st olla enamikel juhtudel võimatu. Hetkel ei ole meile teada uuringuid, mis oleks näidanud meres paiknevate tuuleparkide müra-st sh infrahelist tulenevaid tervisemõjusid. Olemasolevad tervisemõju uuringud on siiani keskendunud vaid maismaatuuleparkide mõjule. Maismaatuuleparkide uuringutes saadud tulemusi ei ole kohane üle kanda meretuuleparkidele seetõttu, et meretuulikuparkide vibratsioon kandub erineva keskkonna tõttu üle maismaal erinevalt. Tahkest keskkonnast kandub vibratsioon mittetahkesse keskkonda ja seejärel jälle tahkesse keskkonda (nt tahkest materjalist tuuliku torn - veekeskond - rannikul ülekandumine taas tahkesse keskkonda, pinnasesse). Atmosfääris tuleb arvestada mere kohal erinevat stratifikatsiooni ja niiskuse osakaalu võrreldes maismaaga, mis samuti mõjutab müra levikut merealal erinevalt. Peale selle on uuringud ka maismaa osas näidanud, et enam kui 7</p>
--	--	--

		<p><i>km kaugusel on tuulegeneraatori müra mõju unehäiretele väike (Nissenbaum jt., 2012).</i></p> <p><i>Eelpool toodud põhjustel ja arvestades, et planeeringu üheks oluliseks eesmärgiks on luua reaalsed võimalused tuuleenergeetika arendamiseks merealal, ei saa me ettepanekuid arvestada. Küll aga rõhutame, et võrreldes planeeringu eelnõuga on lahendust täpsustatud ja täiendatud.</i></p> <p><i>Selgitame, et erinevad kõrgused tekitavad suurema varjutuskao ja mida väiksem on tuuliku kõrgus ja võimsus, seda tihedam on tuulikute paigutus. Seega on sellise lahenduse puhul visuaalne mõju tegelikult suurem.</i></p> <p><i>Märgime, et Gorwind projektis ei hinnatud eraldi tuulikute kõrgust. Küll aga oli kasutusel visualiseeringu ja kauguse mõju hindamisel selle aja parim võimalik tehnoloogia (SWT 3.6MW tuulik). Tuuliku kõrguse ja tiiviku läbimõõdu suurendamine aitab vähendada pindalaühiku kohta vajalike tuulikute arvu ja samas suurendab toodetava energia hulka, seega summaarne visuaalne- ja keskkonnamõju kahaneb. Visuaalse mõju minimeerimiseks on planeeringu eelnõus tingimus, mille kohaselt tuleb tuulikud koondada võimalikult kompaktsesse ja kindla suuna järgi orienteeritud gruppidesse arvestades tuulikute tehnoloogilistest lahendustest tulenevaid vajadusi (nt arvestada hajutatusega, et tuulikud saaksid toota maksimaalselt energiat ja oleksid võimalikult pikaealised). Silmapiir peab olema liigendatud (st mitte kaetud lausaliselt tuulikupargiga). Põhilahenduse koostamisel seda lähenemist ei muudeta.</i></p> <p><i>Tuulikute kõrguse piiramine sõltuvalt kaugusest rannikust ei</i></p>
--	--	---

		<p><i>ole meie hinnangul põhjendatud, kuna:</i></p> <p>a) rannikule lähemal on tuule kiirus pinnakareduse suurenemisest tingituna madalam ja väiksem. Ranniku läheduses madalama tuuliku kasutamine eeldab väiksema tiiviku läbimõõduga tuulikut ja kahandab ebaproportsionaalselt energiatoodangut. Sellest tulenevalt on vajalik tuulikupargis kasutada muutuvat tuulikute omavahelist kaugust, mis omakorda takistab tuulikute korrapärast paigutust ja suurendab visuaalset häiringut. Silmapiir ei ole liigendatud, vaid on tuulikupargi ulatuses ühtlaselt tuulikutega kaetud;</p> <p>b) rannikust eemaldudes kõrgemate tuulikute kasutamine tähendaks suuremat varjutuse määra (wake loss) rannikule lähematele madalamatele tuulikutele ja suuremat turbulentsust, muutes seega madalamad tuulikud ebaefektiivseteks loodusvara kasutamise seisukohast ja ei aita kaasa visuaalse mõju leevendamisele.</p> <p><i>Selgitame, et tuuleparkide lammutamisega seonduvaid keskkonnamõjusid käsitletakse tavapäraselt tegevusloa keskkonnamõju hindamise eelhinnangutes või aruannetes. Määruse „Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded“ § 6 lg 2 kohaselt on kavandatava tegevuse lõpetamisetappide käsitlemine kohustuslik. Kuna kavandatava tegevuse lõpetamisetappide käsitlemist on juba reguleeritud õigusaktiga, siis puudub vajadus seda planeeringus üle korrata.</i></p> <p><i>Tulenevalt üleriigilise planeeringu suurest üldistusastmest ja</i></p>
--	--	---

		<p><i>ajaperspektiivist (ca 15 a) ei ole konkreetse ehitise detailsete lammutamise tingimuste kajastamine planeeringus mõistlik. Kuid oleme nõus, et arvestades avalikkuse huvi tuleb antud teemat ka planeeringus markeerida.</i></p>
--	--	--

<p>12. Petromaks Holding OÜ</p>	<p>Palume lisada Paljassaare sadamaala planeering, mis määratleb Paljassaare sadama uut identiteeti, Eesti mereala planeeringusse. Paljassaare sadama-ala planeering põhineb mitmetele olulistele väärtustele, milleks on muuseas Tallinnale uue värava avamine ning unikaalse elu-, töö- ja puhkevõimalustega keskkonna loomine. Piirkonna arendamise eesmärgiks on tõsta esile Paljassaarele omaseid elemente ja eripärasid.</p> <p>Mereala planeerimisel palume arvestada, et Paljassaare sadamaala arendamisel peab kaduma piirkonnast suuremahuline ning saastav tootmine.</p> <p>Palume lisada Paljassaare sadamaala kinnistute omanikud mereala planeerimisest huvitatud isikute nimekirja kui planeeringu koostamisel sellelaadne nimestik koostatakse. Soovime aktiivselt osaleda planeerimisprotsessis.</p> <p>13.06.2019 Harjumaa arutellu palume kaasata Tallinna linnavalitsuse, Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni esindajaid.</p>	<p>Selgitame, et mereala planeeringus on sadamaid käsitletud kehtiva sadamaseaduse tähenduses ja lähtudes sadamaregistri andmetest. Tegemist on olemasolevat olukorda illustreeriva käsitlusega ja ruumiliselt uusi sadamaid mereplaneeringu eelnõu ei määra.</p> <p>Mereala planeeringuga antakse üldiseid suuniseid ja tingimusi erinevatele merekasutuse valdkondadele. Teie esitatud ettepanekud on peamiselt kohaliku omavalitsuse tasandi ruumilise planeerimise küsimusi puudutavad, kuna kaldaga püsivalt ühendatud rajatiste planeerimine ja rajamine on kohaliku omavalitsuse pädevuses. Oluline roll on siinkohal konkreetse kohaliku omavalitsuse või selle osa üldplaneeringuga sätestatud. Esitatud ettepanekud puudutavad eelkõige mereala ja sellega püsivalt ühendatud ehitisi, mis piirneb Tallinna linna haldusterritooriumiga. Tulenevalt eelpool toodust edastame ettepanekud Tallinna Linnakantseleile asjaomaste ametite poolt seisukohavõtuks.</p> <p>Tegite ettepaneku kaasata Harjumaa avalikule arutelule Tallinna linnavalitsuse, Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni esindajaid. Teavitame, et oleme kutsed asutuste esindajatele saatnud ja neil palunud arutelul osaleda.</p>
<p>13. Keskkonnaministeerium 31.05.2019</p>	<p>1. Lk 8, Eesti mereala iseloomustavad suundumused, lisada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti mereala kasutus suureneb ja intensiivistub <p>Ruumilise arengu põhimõtted, lisada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ☐ Mereala kasutus peab olema ökosüsteemi kandevõimet arvestav ja mitmekesine 	<p>Tegite mitmeid sisukaid ettepanekuid planeeringulahenduse täiendamiseks. Oleme seisukohal, et mitmed ettepanekud vajavad omavahelist arutelu ja mõlema poole selgitusi. Seega teeme ettepaneku kohtumiseks enne põhilahenduse koostamisega alustamist ja selle korraldamiseks saadame kuupäevad eraldi meiliga.</p> <p><i>Põhilahenduse koostamisel on Keskkonnaministeeriumiga</i></p>

	<p>2. Lk 11, p 4.2.2 sätestab erandi looduskaitseliste piirangutega mitteametustamisel mh kaablikoridoridele. Sellised erandid vastavalt looduskaitseaduse § 14 lubatud ei ole. Samuti on planeerimisseaduse § 14 lg 2 p 6 kohaselt planeeringu üks ülesanne kaitsealade ja nende kasutustingimustega arvestamine. Palume eemaldada viide erandi võimalikkusele.</p>	<p><i>mitmel korral kohtunud ja tehtud koostööd. Koostöö tulemusel on planeeringulahendust täiendatud.</i></p>
	<p>3. Mitmes kohas tuuleenergeetika alade valimi juures on jäetud tähelepanuta traalpüügipiirkonnad, mida loodav tuulikupark kindlasti mõjutab. Palume välja tuua mõjud traalpüügile seoses tuuleenergeetika aladega, sh majanduskeskkonna mõjude kirjelduses lk 17 ning lisada lk 40 tingimustesse arvestamine traalpüügi aladega; lk 41 p 5.5.4 looduskeskkonna mõjude lisada mõju traalpüügile. Samuti on vesiviljelusel eeldatavalt mõju kalapüügile, mis on samuti jäetud majanduslike mõjude hinnangus tähelepanuta.</p>	
	<p>4. Lk 16, suunised p 2, ettepanek: mereala eri piirkondades olevad tähtsad koelmualad võiksid ka kaardil kajastuda.</p>	
	<p>5. Lk 21, kalakasvatus, suunised p 1: toitainete eemaldamise kompensatsioonimeetmed on vajalikud kalakasvatuste lähiümbruses. Kompensatsioonimeetmeid tuleb rakendada kasvanduse mõjupiirkonnas, palume see lisada. Tingimused, p 1 lisada: Kalakasvatuste rajamisel tuleb kalakasvatuse mõjupiirkonnas kasutada toitainete eemaldamiseks kompensatsioonimeetmeid...</p>	
	<p>6. Lk 22, vetika- ja karbikasvatus, suunised p 2: palume kirjeldada, millist positiivset koosmõju on oodata karbi- ja vetikakasvatusest tuuleenergeetika aladel.</p>	

	<p>7. Lk 23, kalakasvatuse mõju: lisaks toitainete eraldumisele on olulise mõjuga ka ohtlike ainete sattumine merre - kasvandustes kasutatavad antibiootikumid, desinfitseerimisvahendid jm. Ravimijääkide ja parasiitide levik ning kasvandustest väljasattuvad (võõr)liigid võivad mõjutada kohalikku looduslikku ökosüsteemi. Palume need mõjud lisada.</p>	
	<p>8. Lk 24, majanduskeskkond: vesiviljeluseks sobivad alad merel võivad takistada muude majandusvaldkondade tegevusi, eelkõige kalapüüki, puhkemajandust (jahid, skautrid; samas võib teha ekskursioone nt vesiviljelusalale). Palume need mõjud lisada.</p> <p>Tervisemõjud: Saasteainete hulk kalades sõltub peale nende kasvatamise tingimuste ka kasvanduse asukoha valikust, ehk reostunumas piirkonnas on ka saasteainete kaladesse akumulatsioon suurem. Palume lisada asukoha valik.</p>	
	<p>9. Lk 30, ettepanek sadamate funktsionaalse liigituse kasutuselevõtuks: pakutud liigitus ei vasta sadamaseadusele. Sadamaseadus eristab väikesadama ainult kui sadama või sadama osa, kus osutatakse sadamateenuseid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele. Sadamaseadusest erineva liigituse kasutuselevõtmine muudab andmebaaside kasutamise ja sealt info hankimise keerukamaks. Arvestamist vajavad keskkonnanõuded ei olene sadamate tegevusvaldkonnast ega mõõtmetest, need on kõigile sadamatele samad, ainuke erisus sadamate osas on seotud sadama reostustõrjega. Lk 31 vastavalt on liigitusel positiivne mõju looduskeskkonna osas, see aitab paremini</p>	

	<p>mõista sadamates toimuvaid tegevusi ja nende iseloomu ning seeläbi paremini arvestada kaasnevaid keskkonnamõjusid ja planeerida nende leevendamiseks vajalikke ressursse. Palume selgitada, kuidas väljapakutud funktsionaalne liigitus aitab arvestada kaasnevaid keskkonnamõjusid.</p>	
	<p>10. Lk 31 sotsiaalne ja kultuuriline keskkond: tuulenergeetika ja vesiviljelus on nimetatud merekultuuriks, kuid tegemist on siiski meremajandusega. Palume vastavalt korrigeerida.</p>	
	<p>11. Lk 34 p 5.4.1. praeguse olukorra kirjelduses pärinevad sadama reostustõrjepaanide andmed 2017. aasta algusest. Palume asendada ajakohastatud andmetega.</p> <p>Ei ole aru saada, millel tugineb väide: „Reostustõrjevõimekus on koondumas Tallinna piirkonda, kus paikneb suurem osa varustusest, utiliseerimis- ja puhastustehased ning Politsei- ja Piirivalveameti laevastik“. Reostustõrjearustus on paigutatud Eesti erinevatesse piirkondadesse, sh saartele ning laevastik paikneb samuti erinevates merepiirkondades. Palume selgitada. Samuti palume selgitada, mida on mõeldud utiliseerimis- ja puhastustehaste all ning kuidas need reostustõrjevõimekust mõjutavad.</p>	
	<p>12. Lk 44 p 5.6.2 on küll öeldud, et planeering ei määra kaablite ja taristu asukohti, kuid teeme ettepaneku selguse huvides olemasolev veealune taristu siiski kaardile lisada. Olemasolev taristu on nähtav ka HELCOMi kaardirakenduses</p>	

	<p>(http://maps.helcom.fi/website/mapservice/). Ühenduste osas teeme ettepaneku kaardil välja tuua ka sidekaablid.</p> <p>13. Lk 47 p 5.7.4 tervisemõjud: veemotospordi harrastamisega tekkiva müra osas on toodud välja, et see võib häirida ümberkaudseid elanikke. Palume lisaks välja tuua, et MSRD kohaselt on nõutav ka veealuse müra piiramine, eelkõige müratundlike liikide kaitseks.</p> <p>14. Lk 48 p 5.8.1 on öeldud, et MSRD-st tuleneb otsene kohustus rakendada ruumilisi kaitsemeetmeid. See kohustus ei tulene otseselt MSRD-st, vaid loodusdirektiivist, mis käsib kaitsta ja säilitada väärtuslikke elupaiku. MSRD refereerib ja viitab loodusdirektiivile ja linnudirektiivile, mitte ei tekita ise kaitsealade nõudeid. Lisaks tuleneb merekaitsealade moodustamise vajadus ka HELCOMi soovitusel 35/1. Palume peatükki vastavalt täpsustada.</p> <p>Kaitsealade võrgustikuna välja toodud HELCOMi merekaitsealad on veidi eksitavad. Tegelikult on need linnu- ja loodusdirektiivi või muude rahvusvaheliste konventsioonide rakendamisel kaitse alla võetud alad, mis on üles antud ka HELCOMi merekaitsealadena. Ainult HELCOMi punaste liikide või biotoopide kaitse alla võtmise eesmärgil loodud merekaitsealad Eestis ei ole.</p> <p>15. Lk 49 mereliste elupaigatüüpide loetelus on rannikulõugaste viite juures kommentaar, et need ei ole Natura raportis mereliste hulka loetud. Me ei saa sellest kommentaarist aru. Loodusdirektiivi elupaigatüübi kood näitab, et need on merelised elupaigatüübid. Palume selgitust.</p>	
--	---	--

	<p>16. Lk 50 p 5.8.3 suunised p 2 lause: „Meremajanduse hoogustamiseks tuleb looduslike ressursse üheaegselt nii kasutada kui hoida“ tuleb kustutada, sest kaitsealuseid liike ja elupaiku ei saa kasutada, neid saab ainult hoida.</p>	
	<p>17. p 3 (lk 51) toodud põhimõte ei ole aktsepteeritav lähenemine. Kaitset ei saa "lükata" inimesele sobivasse mereossa, kus see probleeme ei tekitaks. Loodusväärtused ei tohi kaduda ühestki mereosast, ka HELCOMi MPA-de soovitus ütleb, et kõigis mereala piirkondades tuleb tagada minimaalselt 10% ulatuses kaitsealad ning need peavad omavahel ühenduses olema (nn sinikoridorid). Palume eemaldada.</p>	
	<p>18. p 4 toodud põhimõte ei ole adekvaatne ega aktsepteeritav. Kaitsealad moodustatakse eelkõige liikide ja elupaikade kaitseks inimtegevuse eest. Kaitsealade eesmärk on teatud inimtegevusi selles piirkonnas vältida või piirata, mistõttu palume sellega vastuolus olev põhimõte eemaldada.</p>	
	<p>19. p 5 on jäetud tähelepanuta olukord, kus loodusobjekt tulebki kaitseks laevaliikluse eest kaitse alla võtta. Palume vastavalt muuta.</p>	
	<p>20. p 6 Loodusobjekti kaitse alla võtmisel pole sotsiaalmajanduslik mõju määrav, tagada tuleb ohustatud liigi või väärtusliku elupaiga säilimine, seega sotsiaalmajanduslik aspekt on teisejärguline. Palume vastavalt muuta.</p>	
	<p>21. Lk 61 p 5.10.3 suunised: loetelu järjekorranumbrid on läinud segamini. Teise p 2 juurde võiks lisada ka heidutuse rakendamise keskkonnakaitsealadest aspektidest lähtuvalt -</p>	

	<p>nt kui miinitõrjeõppus merel, siis enne plahvatuse korraldamist võiks anda heidutussignaali, et peletada kalu, hülgeid, linde, kellele see plahvatus võib hukutavalt mõjuda. Sama ka järgmises p 5.10.4-s "Looduskeskkond".</p> <p>22. Lk 64 p 5.11.3 tingimused: loodusväärtuste kaitseks seatud tingimustega tuleb lisaks maardla kattumisel looduskaitsealaga arvestada ka maardla piirnemisel LKA-ga, kuna kaevandamisest võib heljum liikuda LKA-le ja sealset elustikku kahjustada. Palume täiendada.</p> <p>23. p 5.11.4 looduskeskkond. Palume täiendada lauset: „Näiteks kaitstavate loodusobjektide piires ja naabruses asuvates maardlates.“</p> <p>24. Lk 65 p 5.12.1 praeguse olukorra kirjelduses on öeldud, et mereala kontrollitud kasutamine ainese heiteks või merepõhja matmiseks on vajalik sadamate süvendamisel tekkivate setete jt materjalide ning jäätmete ladestamiseks. Palume sõna „jäätmete“ eemaldada, sest jäätmete kaadamine (ja ladestamine) Läänemerre on keelatud.</p> <p>25. Lk 67 tingimused p 7 on öeldud, et kaadamisel kasutatav materjal peab olema inimese tervisele ohutu. Tegelikult peab kaadatav materjal olema merekeskkonnale ohutu, palume parandada.</p> <p>26. Lk 71 mõisted: kaadamise definitsiooni tuleb selguse huvides lisada viide veeseadusele, mille kohaselt tohib Eesti merealal kaadata ainult süvenduspinnast.</p> <p>Planeeringu kaardilt puudub kaitstavate loodusobjektide osas Apollo meremadaliku looduskaitseala, mis kehtestati 15.02.2019.</p>	
--	--	--

<p>14. Maaelu- ministeerium 29.05.2019</p>	<p>1. Lk 8 suundumuste all punktis neli toote välja, et kalandus ei ole oluline tööandja, kuid lk 17 kaasnevate mõjude all majanduskeskkonna juures toote välja, et kalandus on Eesti majanduses oluline ettevõtlusvaldkond ja tööandja.</p>	<p>Täname erinevatele uuringutele viitamise eest! Tegemist on planeeringulahenduse koostamiseks olulise taustainfoga ja arvestame nendega põhilahenduse koostamisel.</p> <p>Tegite mitmeid sisukaid ettepanekuid planeeringulahenduse täiendamiseks. Oleme seisukohal, et mitmed ettepanekud vajavad omavahelist arutelu ja mõlema poole selgitusi. Seega teeme ettepaneku kohtumiseks enne põhilahenduse koostamisega alustamist ja selle korraldamiseks saadame kuupäevad eraldi meiliga.</p> <p><i>Põhilahenduse koostamisel on Maaeluministeeriumiga tehtud tihedat koostööd. Koostöö tulemusel on planeeringulahendust täiendatud.</i></p>
	<p>2. Punktis 4.2.2. eskiislahenduse väljatöötamisel arvesse võetud keskkonnakaalutluste all soovime, et tuuleenergeetika arendamisel oleks välja toodud, kuidas on arvestatud olulisemate kalade rändeteedega ning kudealadega.</p>	
	<p>3. Lk 17 tingimuste all on toodud mõiste „masskalade“, mille palume asendada „olulisemate töenduslike kalaliikide“, kuivõrd me ei kasuta seletuskirjas olevat mõistet.</p>	
	<p>4. Lk 21 kalakasvatuse suuniste esimeses punktis olete välja toonud vajaduse kasutada toitainete eemaldamise kompensatsioonimeetmeid. Anname teada, et sellel teemal on just meie soovil valminud töö „Kalakasvatuste kaudu merre suunatud lämmastiku- ja fosforikoormust kompenseerivate meetmete väljatöötamine“, mis on leitav http://www.kalateave.ee/images/pdf/Uuringud/2019_05_ka_lakasvatuse_mõjud_NP_kompenseerimine_final.pdf</p>	

	<p>5. Punktis 5.2.4. merevesiviljeluse kaasnevate mõjude juures teeme ettepaneku täiendada mõjusid majanduskeskkonnale. Lõigus tuuakse välja, et valdkonnal on arendus- ja töökohtade loomise potentsiaal, samuti suur potentsiaal välisinvesteeringuteks ja ekspordiks. Samas ei tule välja milles täpselt see potentsiaal seisneb arendamisel ja töökohtade loomisel. Seetõttu teeme ettepaneku lisada, et potentsiaal on nii tooraine tootmisel kui ka selle väärindamisel.</p> <p>Taustainfoks saame välja tuua, et väärindamise osas leiab lisainfot mitmetest uuringutest, näiteks “Sinise majanduse valdkondade kaardistus“ lk33 http://www.kalateave.ee/images/pdf/Meremajanduse_l6pparuanne_20.01.2015.pdf või näiteks uuring „Eesti vetika- ja karbikasvatuse uuringute, katsetuste ja praktiliste väljundite tänane olukord, perspektiivid ja väljakutsed“ lk 11 http://www.kalateave.ee/images/eesti_vetika-_ja_karbikasvatuse_uuring_2018_04.pdf</p>	
	<p>6. Lk 30 leiab ettepaneku sadamate funktsionaalse liigituse kasutuselevõtuks, et sadamate käsitlemine toimiks sarnastel alustel. Soovime kindlasti olla sadamate teemal ja sadamate potentsiaalse uue liigituse väljakujundamisel olla kaasatud, kuivõrd oleme Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist 2014 – 2020 toetamas investeeringuid kalasadamatesse ning loomas uueks finantsperioodiks 2021 – 2027 rakenduskava, mistõttu on meie jaoks oluline kursis olla võimalike muudatustega nimetatud valdkonnas.</p>	

	<p>7. Punktis 5.5.2 on välja toodud tuule-energeetika alade väljaselgitamine samm-sammulise kaalutusprotsessina, kuid puudub võrdlus traalpüügi intensiivsuse alaga. Kui vaadata kaarti lk 15 ja kaarti lk 39, siis võib täheldada tuuleenergeetika arendamisalade kattuvust intensiivse traalpüügi alaga. Samas punktis 5.5.4 kaasnevate mõjude juures on välja toodud ainult mõju traalpüügile seoses merepõhjas olevate kaablitega või siis kalapüügi keelamise korral nähakse neid alasid kalastiku elupaikade või kudemisaladena. Sellest tulenevalt teeme järgmised ettepanekud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lisada veebikaardile traal- ja rannapüügi intensiivsuse kaardid eraldi kihtidena, et oleks võimalik neid kihte vaadata koostoimes teiste kaartidega, nt tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade kaardiga; • täiendada punkti 5.5.4 kaasnevate mõjude juurde, kuidas planeeritud tuuleenergeetika alad mõjutavad kalade rändeteid, kudemisalasid ning intensiivset traalpüüki. 	
<p>15. Kaitse- ministeerium 03.06.2019</p>	<p>Kaitseministeeriumil ei ole täiendavaid ettepanekuid mereala planeeringu eelnõule. Siiski palume täpsustada sõnastust riigikaitse peatükis 5.10.3. Palun riigikaitse ruumiliste prioriteetide loetelus asendada sõna „väljaõppetaristu“ väljendiga „väljaõppe võimalused“ või "väljaõppe tingimused". Seda põhjusel, et ennetada võimalikku segadust terminite kasutamisest, kuna riigi eripiirkondadega ei kavandata merele füüsilist taristut vaid luuakse vajalikud võimalused ja tingimused väljaõppeks.</p>	<p>Palusite täpsustada sõnastust planeeringu (eskiisi) eelnõu seletuskirja riigikaitse peatükis 5.10.3 ruumiliste prioriteetide loetelus ja asendada sõna „väljaõppetaristu“ väljendiga „väljaõppe võimalused“ või "väljaõppe tingimused". Arvestame esitatud ettepanekuga ja täiendame seletuskirja põhilahenduse koostamisel.</p>

<p>16. Veeteede Amet 28.05.2019</p>	<p>1. Lk 21 kalakasvatuste all tingimustes on loetletud, millistele aladele ei kavandata vesiviljelusalade (peaks olema kalakasvatust?). Loetelust puuduvad nt kaadamisalad, ankrualad jms;</p>	<p>Tegite ettepaneku täpsustada sõnastust, et veeliiklusalad võivad käesolevas planeeringus kattuda nt tuule-energeetika alade vesiviljelusalade jm merekasutustega. Leidsite, et laevaliikluse ning tuule-energeetika ja ka vesiviljelusalade puhul ei saa kasutada sõna „koostoime“, sest pigem need alad välistavad üksteist. Selgitame, et meie varasemast omavahelisest koostööst tulenevalt on eelnõu käsitlus olnud veeliiklusaladel koostoimet soosiv. Soovime antud punkti täiendamiseks kohtuda enne põhilahendusega koostamisele asumist, et saaksime täpsustada Teiega võimalikke käsitlusviise.</p> <p>Tegite veel mitmeid ettepanekuid planeeringulahenduse täiendamiseks. Arvestame esitatud ettepanekutega põhilahenduse koostamisel ja täiendame dokumente vastavalt.</p> <p><i>Põhilahenduse koostamisel on Veeteede ametiga tehtud tihedat koostööd. Koostöö tulemusel on planeeringulahendust täiendatud.</i></p>
	<p>2. Lk 24 Meretranspordi infokastis täpsustada, kas juttu on Eesti või maailma vedude mahtude protsentidest;</p>	
	<p>3. Lk 25 Tallinn-Helsingi liinil on korrektsem rääkida parvlaevaliiklusest, sest need laevad veavad ka autosid, mitte ainult reisijaid;</p>	
	<p>4. Lk 25 joonis oma ulatusega on liiga üldine ja kehva kvaliteediga ning ei anna head pilti veeliiklusest Eesti vetes. Joonis võiks piirduda oluliselt väiksema alaga;</p>	
	<p>5. Lk 27 täpsustada, et Veeteede Amet peatab jääteede korraldaja Maanteeameti taotlusel laevaliikluse vastavas piirkonnas;</p>	
	<p>6. Lk 29 „Veeliiklusalad võivad kattuda nt tuule-energeetika alade, vesiviljelusalade jm merekasutustega“.</p> <p>Täpsustada sõnastust, et veeliiklusalad võivad käesolevas planeeringus kattuda nt tuule-energeetika alade vesiviljelusalade jm merekasutustega.</p> <p>Leiame, et laevaliikluse ning tuule-energeetika ka</p>	

	<p>vesiviljelusalade puhul ei saa kasutada sõna „koostoime“, sest pigem need alad välistavad üksteist. Mõte on siin selles, et planeeringus võivad alad kattuda, aga hoonestusloa menetlus käigus selgitatakse välja, kas tuule-energeetika alasid või vesiviljelusalasid saab rajada selliselt, et veeliiklusalasid ei ole vaja muuta või kui see ei ole võimalik, siis menetluse käigus tuleb välja selgitada veeliiklusalade muutmise võimalikkus.</p> <p>Koostoimida nad paraku ei saa, sest laevadel ei ole lubatud (ja ei ole ka mõistlik) tuule-energeetika aladest läbi sõita. Seega peavad lõpuks olema kindlalt määratud alad, mis on mõeldud laevadele liiklemiseks ja kuhu saab rajada tuule-energeetika tuulikud;</p>	
--	--	--

	<p>7. Lk 30 sadamate funktsionaalset liigitust saab kasutada arengukavades ja muudes sadamaid kirjeldavates dokumentides, aga esialgu ei ole plaanis sadamaseadust selles osas muuta;</p>	
	<p>8. Lk 30 täpsustada üheperesadama selgitust, sest kõik sellised sadamad ei ole lootsiraamatusse kantud. Selgituseks võib ka lisada, et sadamaseadus ei kohaldu üheperesadamatele, kuna tegemist võib olla lautrikoha või füüsilisele isikule kuuluva sadamaga, kus sadamateenuseid osutatakse iseendale;</p>	
	<p>9. Lk 31 „kaldaerosioon“ asemel on õigem kasutada „rannaerosioon“.</p>	
	<p>10. Lk 32 Ship-to-ship alad (STS-alad) vajaksid selgitamist, mis aladega on tegemist.</p>	
	<p>11. Lk 41 leiame, et loamenetluse tasandil tuulikute asukohtade ja tehnoloogilise lahenduse otsustamisel tuleb hinnata mõju laevaliiklusele;</p>	
	<p>12. Lk 42 „Planeeringuga tekivad mitmekülgsed koostoimivad merealad (energiatootmine ja vesiviljelus), mis uute funktsioonide koondumise tõttu toetavad meresõidu ohutust“. Palume selgitada, kuidas see meresõiduohust toetab?</p>	

	<p>13. Lk 43 „Tuuleparkide alad meres ei too üldjuhul kaasa piiranguid muude majandusvaldkondade tegevustele, va traalpüük“. See vajab täiendamist, sest kui tuulepark rajatakse olemasolevatele veeliiklusaladele, siis peavad laevad oma teekonda muutma, mis võib teed pikendada ning kulusid suurendada. Ettepanek: planeeringus paremini selgitada ja sõnastada, et olemasolevate väljakujunenud veeliiklusaladega tuleb arvestada ning nende muutmine võib mõjutada nii ohutust kui kulusid;</p>	
	<p>14. Lk 46 „Veeteede Ameti andmetel oli 2017. aastal kõige enam välisriikidest saabunud reisilaevade külastusi Harjumaal (850), Saaremaal (143) ja Hiiumaal (50)“. Palume lisada viide, kust andmed pärinevad;</p>	
	<p>15. Lk 47 „Merekeskkonna head seisundit toetavad kohalikul tasandil seatavad tingimused veemotospordialade määramiseks ...“ Planeeringu järgmises etapis tuleks seda täpsemalt selgitada, kuidas kohalik omavalitsuse üksus saab seada tingimusi merel toimuvatele tegevustele?</p>	
	<p>16. Lk 66 kaadamisalade kaart ei ole korrektne, sest sisaldab muid objekte nagu uputatud miinide alad jms. Kaadamisalade puhul võiks selgitada, et mõeldud on pinnasepuiste alasid;</p>	

	<p>17. Mõisted:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Meremiil on rahvusvaheliselt kokkulepitud täpne pikkusühik 1 M = 1852 m, mistõttu täpsustus "käesolevas planeeringus" on liigne. b) Sinine majanduskasv – tekstis sellist pole, räägitakse ainult sinimajandusest. c) Täpsustada territoriaalmere mõiste selgitust, sest selle laius ei ole alati 12 meremiili, vaid „kuni 12 meremiili“. d) Lisada navigatsiooniteabe mõiste. <p>Kuna see ei ole üldsusele teada, siis võiks selle selgitus olla lisatud mõistete alla. Meresõiduohutuse seaduses on navigatsiooniteave selgitatud selliselt: „Veeteede Ameti väljaantav informatsioon navigatsioonitingimuste ja nende muutuste kohta veeteel. Navigatsiooniteabe hulka kuuluvad navigatsioonikaardid ja navigatsioonialased väljaanded, nagu lootsiraamatud, navigatsioonimärkide nimekirjad, teadaanded meremeestele ning navigatsioonihoiatused ja muud navigeerimiseks vajalikud väljaanded“;</p>	
	<p>18. Eskiisis puudub info, kes mereplaneeringu andmeid ja selle teostamisega kogunevaid andmeid haldama hakkab;</p>	
	<p>19. Planeeringu joonistel on erinev territoriaalmere piir, osadel joonistel on Sõrve säärest lõunas territoriaalmere ja majandusvööndi vahel väike vahe sees, osadel on üks piir;</p>	

	20. Veebikaart: veeliikluslad Hiiumaast kirdes on üheks suureks alaks muutunud.	
17. Kuusalu Vallavalitsus 05.06.2019	1. Mis põhjendusel on loodud Riigikaitse eripiirkond Kolga Lahte, Juminda poolsaare lähedusse, mis on looduskaitse alune piirkond?	1. Selgitame, et riigikaitse eripiirkond 3A (Kolga lahes, Juminda poolsaare läheduses) on määratud kaitseministri 28.10.2014 käskkirjaga nr 411 „Riigikaitse eripiirkondade määramine“ Kaitseväge sõjalise väljaõppe korraldamiseks. Tegemist on riigi eripiirkonnaga, kus viiakse läbi mereväe õppuseid. Alal on viimase 15 aasta jooksul läbi viidud õppusi ja seda on kasutatud nii individuaalseks (üksiklaev) kui üksusepõhiseks väljaõppeks. Tegemist on aasta lõikes üksikutel kordadel kasutatava alaga. Õppuste ajal reguleeritakse vajadusel mereliiklust koostöös Veeteede Ameti ja Politsei- ja Piirivalveametiga. Merele orienteeritud harjutusalade arendusprogrammile on koostatud ka keskkonnamõju strateegiline hindamine (koostaja TTÜ meresüsteemide Instituut, 2009.a), milles toodud tingimusi alade kasutamisel arvestatakse.
	2. Milliseid täiendavaid piiranguid see toob kaasa meie piirkonnale?	2. Selgitame, et arendustegevuste kavandamisel tuleb arvestada, et selles piirkonnas võib toimuda mereväe õppusi. Erakorralistest miini lõhkamistest teavitatakse alati kohalikku omavalitsust eraldi ja see ei too kaasa täiendavaid tingimusi.
18. Elering	Elering AS-i hinnangul peaks mereala planeering kajastama muuhulgas olemasolevate merekaablite ja -torustike asukohti, et oleks võimalik hinnata, kas ja kuidas on neid alusandmetena planeeringulahenduse välja töötamisel arvestatud ning kuidas on nendega arvestatud	Oleme seisukohal, et planeeringu pinnalt ei ole võimalik tuvastada olemasolevate kaablite ja torustike asukohti. Planeeringu üldistusaste on selleks tegevuseks liiga suur, samuti ei ole planeeringu mõte detailne merekasutusvaldkondade inventeerimine ja olemasoleva

	<p>ülejäanud planeeringuga lahendatavate ülesannete juures, sh PlanS § 14 lg 2 p 12, mis näeb ette energeetika-, gaasi- ja sidevõrgustiku rajamiseks sobivate alade määratlemist. Hetkel on ettepanekute koondtabelis küll põgusalt viidatud, et veealuste elektriliinide ja gaasitorustike asukohti arvestatakse edaspidises protsessis alusandmetena, kuid planeeringu materjalidest ei ole tuvastatav, mismoodi on nendega lahenduse väljatöötamisel arvestatud. Merekaablitega arvestamine on oluline eelkõige seetõttu, et need mõjutavad kõikide ülejäanud tegevuste kavandamist ja edasist toimimist, sh uute kaablite, torustike võimalikke asukohti jm. Näiteks on planeeringu seletuskirjas lk 40 selgitatud, et mereala planeeringu põhilahenduse koostamisel määratakse soovituslikud kaablikoridorid tuuleenergeetika aladelt maismaale. Soovituslike koridoride määramisel lähtutakse kaitstavatest väärtustest, lühimast võimalikust vahemaast ja olemasolevast elektrivõrgust. Eelnevast tuleneb, et kaablikoridoride asukohad võivad muutuda, mistõttu on eriti oluline planeeringulahenduse pinnalt tuvastada olemasolevate veealuste kaablite ja torustike asukohad.</p>	<p>merekasutuse ruumiline kuvamine, vaid perspektiivse kooskasutuse jaoks suuniste andmine. Märkime, et planeeringu alusinfo kaardirakenduses kuvasime Veeteede Ameti ruumiinfo kihte, mis kajastasid torujuhtmeid ja merekaableid.</p> <p>Väljatoodud tuuleenergeetika ühenduskaablite põhimõtteliste koridoride määramine on planeeringu ülesanne, kuna kavandab perspektiivseid ühendusi, millest sõltub oluliselt mereala kasutus tuule-energeetika arendamiseks ning seega Eesti riigi taastuvenergeetika alaste eesmärkide täitmine. Eelpooltoodu ei tähenda, et planeering ei võiks seada täpsemaid suuniseid ja tingimusi, mis võimaldaks kaablite ja torustike asukohaga paremini arvestada mereala kooskasutuse planeerimisel. Peame vajalikuks nimetatud teemal kahepoolse töökoosoleku korraldamist.</p>
--	---	--